Nr. 2 (8) februarie 2012 ISSN 1857-4424

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ŞI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

La mulți ani, Maestre!

ISSN 1857-4424

PROIECTUL
„REALITĂȚI CULTURALE“

nr. 2 (8) februarie 2012

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa,
redactor-șef

Ion Bălteanu,
Uniunea Meșterilor Populari din Moldova

dr. Varvara Buzilă,
Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală

dr. Victor Ghilaș,
Academia de Științe a Moldovei

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

Gheorghe Nicolaescu,
Cabinetul metodic al Ministerului Culturii

Alexei Rău,
Biblioteca Națională

Claudia Șerșun
Secția Cultură Ialoveni

Corina Burghelea,
grafică

Cristian Șarban,
design, tehnoredactare

Adresa: or. Chișinău, str. București, 68, of. 313, 314
Tel.: (+373 22) 22-37-86, 20-25-53
Fax: (+373 22) 20-25-55
E-mail: popapavel55@gmail.com
notografprim@gmail.com
grafemalibris@gmail.com

Materialele expediate redacției nu se reîntorc autorilor. Articolele nu totdeauna vor corespunde cu poziția redacției. Republicarea materialelor este permisă cu acordul redacției.

TABLOUL REPUBLICAN DE ABONARE LA REVISTA „REALITĂȚI CULTURALE”, NR. 2 (8)

Nr. d/o	Raionul/ Municipiul	Nr. abonați	Instituții de cultură
1	**Ialoveni**	**67**	**61**
2	**Fălești**	**40**	**122**
3	**Edineț**	**31**	**92**
4	Briceni	24	68
5	Căușeni	23	84
6	Hâncești	22	118
7	Cimișlia	22	74
8	Bălți	21	23
9	Drochia	20	81
10	Orhei	20	127
11	Strășeni	18	71
12	Râșcani	17	99
13	Șoldănești	16	64
14	Soroca	15	125
15	Rezina	15	73
16	Dubăsari	14	34
17	Anenii Noi	11	72
18	Criuleni	11	61
19	Ocnița	10	68
20	Nisporeni	10	68
21	Călărași	10	90
22	Cantemir	9	92
23	Glodeni	9	69
24	Florești	8	119
25	Ștefan-Vodă	8	67
26	Dondușeni	8	48
27	Chișinău	8	68
28	Telenești	7	97
29	Leova	6	70
30	Ungheni	6	126
31	Cahul	2	103
32	Basarabeasca	2	25
33	Sângerei	2	99
34	UTAG(Ceadâr-Lunga)	1	81
35	Taraclia	0	52
36	Alte instituții	250	

Total tiraj: 764 ex.

SUMAR

Pavel Popa
2012 — an bisect 2
Februarie 3
Calendar cronologic. 6

* * * „Salvează o Colindă pentru Eternitate!” 10

Nicolae Băeșu
Sfântul Valentin *(14 februarie)* . . 11

Vadim Bereșteanu
Cine este Sf. Valentin 12

Pavel Popa
Dragobete 13

Nadejda Pugavescu
Educația estetică și personalitatea18

Gheorghe Garbuz
Tradiție și Contemporaneitate în Muzica Corală 19

Valentina Verlan
Eminescu — izvorul și lacrima de foc a Universului 21

Elena Chise
Deschide ușa, creștine! 22

Raisa Roșca
Nuntă de Aur 24

Lidia Stăvilă
Colinde la Fereastră 24

Ludmila Cerguță
Cine n-are dor pe lume 25

Silvia Florea
„O, ce veste minunată” 25

Leonid Nenescu
Cântecul e dorul meu. 26

Lilia Fulga
Orchestra „Ciocârlia” 27

Ana Barbu
La mulți ani,
dragul nostru Ion Dascăl! 28

Tatiana Bejan
Temelia familiei — Dragostea. . . 30

Marina Cocieru
Folclorul și literatura scrisă. 30

Indice de abonare: PM 32118
Preț: 15 lei

Editura „Notograf Prim“ s.r.l.
Tipografia F.E.P. Grafema Libris s.r.l

„Activitate Publicitară”

Proiect Cultural de importanță majoră!

Revista „Realități Culturale” vă informează că începând cu luna martie 2012, anunță Proiectul Cultural **„Activitate Publicitară”,** proiect care de comun acord cu Dumneavoastră va contribui la publicitatea în masele largi a activității instituțiilor de cultură (case de cultură, biblioteci, muzee, școli de artă, de muzică etc.) cât și a formațiilor artistice profesioniste și de amatori de diferite genuri de artă, interpreților vocali și instrumentiști, meșterilor populari etc...

Scopul proiectului: Formarea imaginii atractive și familiarizarea publicului cu activitatea de creație, concertistică, de cercetare și valorificare, promovare pe toate dimensiunile vieții spirituale a poporului cu produse artistice de valoare incontestabilă și a promotorilor lor - instituții de stat și particulare, formații artistice, uniuni de creație, persoane, etc.

Vă propunem formule de publicitate vor fi aplicate prin instrumente specifice, devenite tehnici și mijloace publicitare, de o mare diversitate:

Afiș — foaie de dimensiuni diferite, expusă public, care conține texte și imagini cu caracter informativ sau propagandistic, care exprimă o atitudine, un îndemn etc.;

Pliant — care poate fi îndoit, împăturit. Tipăritură care conține informații, fotografii, prospecte, cataloage, reclame etc., îndoită de mai multe ori pentru comoditatea utilizării;

Prospect — afiș, anunț, pliante, broșură etc., în care se prezintă sumar planul unei lucrări în curs de apariție, calitățile, condițiile,...;

Program — ansamblul părților care stabilesc o ceremonie, o serbare, un spectacol, un festival, un concurs, o expoziție etc.;

Catalog — listă, caiet, registru în care se înscrie după anumite criterii, nume de persoane, obeicte, titluri de lucrări (catalogul meșterilor participanți la expoziții, catalogul lucrărilor expoziției, catalocul activității culturale a instituției...);

Reclamă — activitate prin care se urmărește pe calea publicității suscitarea, atragerea interesului public a unui spectacol, festival, concurs, expoziție, colectiv, interpret etc.;

Broșură — lucrare tipărită sub formă de carte, care cuprinde un număr redus de pagini (broșură–ghid a muzeului, expoziției, orașului, instituției, localității, proiectului cultural, complexului cultural, activității culturale sau de creație a formațiilor artistice, interpreților, personalităților etc.);

Ecuson — ornament pictat, împodobit cu inscripții, elemente heraldice cu date informative despre persoana, membrul juriului, organizatorii evenimentului etc., care o poartă ca legitimație;

Legitimație — document prin care se constată identitatea unei personae, a unui colectiv, etc.;

Diplomă — act oficial care certifică pregătirea profesională a unei persoane, un anumit titlu etc., act eliberat unui colectiv, participant la o expoziție, festival, concurs prin care se atestă valoarea lucrărilor expuse sau a rezultatelor obținute. Act prin care se acordă cuiva un titlu de noblețe, anumite privilegii etc.;

Certificat — Act oficial prin care se confirmă studiile unei personae, activitatea unui colectiv, personae etc. de creație;

Eficiența produselor publicităre realizate în cadrul proiectului „Activitate Publicitară” vor asigura nemijlocit gradul în care atrage și reține atenția, poate fi memorată, este persuasivă, surprinde prin conținut și formă, captează prin utilitate sau soluții oferite etc.

Materialele valoroase vor fi publicate și pe paginile revistei

Contacte: or. Chișinău, str. București, 68, of. 313, 314
Tel.: (+373 22) 22-37-86, 20-25-53
Fax: (+373 22) 20-25-55, I. Șarban
Mob.: 069 392 498, P. Popa
E-mail: popapavel55@gmail.com

Rubrică îngrijită de PAVEL POPA

2012 – an bisect

Probabil că știați acest lucru, dar sunt convins ca puțini din cei care știu acest lucru știu și de ce.

Anul calendaristic nu coincide cu anul sideral. Adică Pământul face un tur în jurul soarelui în 365.256 366 zile, această perioadă numindu-se an sideral. Pentru a recupera diferența de aproape un sfert de zi s-a creat regula ca toți anii care sunt divizibili la 4 să fie denumiți ani bisecți și să aibă o zi în plus față de ceilalți ani, dar pentru că un an sideral nu are fix 365,25 de zile calendaristice au apărut ceva diferențe care au fost oarecum eliminate prin adoptatrea Calendarului Gregorian și totodată a unor noi reguli cum ar fi ca anii divizibili cu 100 dar nedivizibili cu 400 să nu fie considerași ani bisecți!

Ce nu trebuie să faci în 2012…?

Nu e bine să te căsătorești!

Unii astrologi susțin că, în astfel de ani, cu 366 de zile, trebuie să fim extrem de precauți în privința acțiunilor noastre, pentru a putea preveni potențiale pericole. Alții, dimpotrivă, cred că va fi un an al purificării sufletești.

Iată câteva superstiții populare legate de anul bisect:

— pentru a nu avea parte de necazuri într-un an bisect, purtați bijuterii din argint. Bătrânii consideră că acestea alungă energiile negative;

— nu trebuie să vă căsătoriți într-un an bisect. Se crede că mirii vor divorța destul de repede sau că unul dintre ei se va îmbolnăvi, imediat după nuntă;

— nici dacă sunteți deja căsătorit, nu sunteți scăpat de probleme. Dacă aveți de gând să divorțați, nici acest lucru nu e bine de făcut într-un an bisect. Riscați să rămâneți singuri apoi;

— nu e bine să demarați afaceri noi sau să începeți construcția unei clădiri. Vă va aduce ghinion și nu o să aveți spor;

— nu este bine să vă schimbați locul de muncă, rezidența sau culoarea părului;

— nu mâncați ciuperci culese din natură. Se spune că, o dată la patru ani, toate ciupercile sălbatice sunt otrăvitoare.

Legenda anului bisect

Este cunoscut faptul că, ziua de 29 februarie este una din caracteristicile anului biect. Această zi o întâlnim o data la 4 ani (spre neșansa celor născuți în această zi) fiind o zi suplimentară a anului. Întroducerea ei în calendar a fost singura soluție găsită de Iulius Cezar, pentru a repune în ordine anotimpurile naturale cărora nu le mai corespundeau lunile calanderistice.

In această zi, în Marea Britanie, există o tradiție conform căreia, femeile care au rămas mai mult timp nemăritate, pot să-și ceara iubiții în căsătorie.

Legenda spune că această tradiție a început probabil în secolul al V-lea, în Irlanda, când în urma plângerilor făcute de Sfânta Bridget către Sfântul Patrick acesta din urmă a decis ca femeile să facă ele cererea în căsătorie în ultima zi din luna februarie a anilor bisecți. Scoția a fost țara în care s-a atestat documentar această „lege". Bărbații care refuzau cererea în căsătorie, erau obligați să plătească o amendă care putea consta în dăruirea unui sărut, plata pentru o rochie scumpă sau oferirea unei perechi de mănuși domnișoarei refuzate.

În schimb, în Grecia, există superstiția că acei care se căsătoresc într-un astfel de an au ghinion în dragoste, de aceea și în prezent unul din cinci cupluri de îndrăgostiți din Grecia evită să își programeze nunta într-un an bisect.

Februarie

Februarie este a doua lună a anului în calendarul Gregorian, cea mai scurtă, are numai 29 de zile în anii bisecți; în ceilalți ani - 28 de zile. Începe (astrologic) cu soarele în constelația Vărsătorului și se sfârșește cu soarele în constelația Pești. Astronomic, februarie începe cu soarele în constelația Capricornului și se sfârșește cu soarele în constelația Vărsătorului.

Numele lunii februarie (latină: Februaris, onis = purificare, curățire) - legat de ritualul curățirii, lună închinată zeului împărăției subpământene Februs.

Grecii numeau luna februarie Anthesterion, la noi, popular, se numește Făurar.

Bătrânii spun că a fost întotdeauna o lună capricioasă și răutăcioasă datorită faptului că i-au fost repartizate cele mai puține zile.

Un vechi proverb spune că „Gerurile lui februarie ferecă apele, îmbracă râurile și lacurile în învelișuri dure și reci de gheată”. Anul viticol începe pe 2 februarie, zi în care gospodarii taie câteva corzi de viță și toarnă vin deasupra tăieturii ca să aibă rod bogat. De Ziua Ursului (2 februarie), Mos Martin iese din bârlog ca să-și privească umbra. Dacă nu o vede, își dărâmă bârlogul, semn că primăvara este gata să vină, se întoarce în bârlog și iese abia după 6 săptămâni, că atât va mai dura iarna. Cine se naște în zodia Vărsătorului din luna lui Făurar „este minunat la obraz, vorbitor și binepovățuitor. Va fi slab la sânge, blând la vorbă, la trup drept, dar una va vorbi și alta va face, cuminte, smerit, milostiv, credincios, gânditor și norocos, frumos la trup.

Legenda lunii Februarie

Câți dintre voi știu de ce luna Februarie are 29 de zile o dată la fiecare 4 ani?

Știți că are legătură cu un sfânt ce se numește Casian?

Odată demult, Sfântul Casian, cel care își are hramul la 29 februarie în anii bisecți, s-a dus la Dumnezeu și a început să se plângă că oamenii nu-l cinstesc și pe el așa cum îi cinstesc pe ceilalți sfinți.

— Ai făcut vreo faptă bună în lumea asta? l-a întrebat Dumnezeu. Ceilalți sfinți au făcut multe fapte bune și de aceea au câte o zi de ținere.

Nesfârșindu-și încă vorba, iată că apare și Sfântul Nicolae, ud leoarcă. Sfinte Nicolae, îl întreabă Dumnezeu, de ce ești ud?

— Uite de ce, răspunse sfântul, din pricina vântului mare, era gata-gata să se înece o corabie; cum am văzut-o, m-am aruncat în apă și am scăpat-o de primejdie, iar pe oamenii ei, de la moarte.

Atunci Dumnezeu se întoarse către Sfântul Casian și îi zise:

— Auzit cum fac fapte bune cei ce au ținere? Fugi de-aici și la fiecare 4 ani să vii și tu o dată.

Și de-atunci, luna februarie are câte 29 de zile o dată la fiecare patru ani!

Simbolurile lunii

Florile lunii februarie:

Violeta — reprezintă virtutea umilinței sau modestiei, ea răsărind, adesea, pe mormintele virginelor sau sfinților.

Visul violetelor semnifică evoluția sau avansarea în viață.Potrivit unei superstiții, o cunună de violete purtată pe cap are darul de a împiedica apariția senzației de amețeală.

Violetele sunt considerate dar norocos acordat unei femei, atunci când înfloresc în toamnă, se consideră că sunt semnul unei viitoare epidemii.

Încredințați că violetele pot împiedica beția, romanii obișnuiau să împodobească cu ele mesele de la banchete. Totodată, ei foloseau cununile de violete purtate pe cap sau beau un vin făcut din florile de violete ca remedii contra mahmurelii. Într-un alt obicei roman, violetele erau așezate pe mormintele copiilor foarte mici.

Potrivit unei legende, violeta și-a căpătat culoarea-i caracteristică gratie zeiței Venus.

Într-o dispută cu Cupidon, legată de cine poseda o mai mare frumusețe, ea sau un grup de fete, fiul ei nu s-a temut să afirme că fetele o depășeau în splendoare. Acest lucru a înfuriat-o pe Venus atât de mult, încât și-a bătut rivalele până când le-a învinețit și, apoi, le-a transformat în flori de violete.

Legenda violetei

Era o fată săracă și modestă, fără părinți, care trăia în Împărația Florilor. Violeta se îndrăgostește de un prinț pe care îl întâlnește într-o zi în timp ce își împletea o coroniță din flori. Prințul se îndrăgostește și el, pe loc de Violeta și îi cere acesteia să se căsătorească cu el. Din păcate însă, prințului îi fusese ursit să nu să se poată căsători înainte de a omorî zmeul din padurea întunecată.

Prințul pornește în căutarea zmeului și îi promite Violetei că, după ce va omorî zmeul, se va întoarce să o caute și o va lua de soție. Violeta îl așteaptă pe prinț timp de 12 ani, timp în care împletește coronițe de flori de culoarea albastru închis, care mai apoi vor fi numite Violete. Dupa 12 ani, prințul se întoarce și o găsește pe Violeta în același loc, terminând de construit un cort din împletitură de Violete, care le va fi celor doi castel.

Primula, „prima rosa” sau cea dintâi floare a anului, simbol al primăverii și al Paștelui.

Primula simbolizează atât tinerețea sau prima iubire, cât și moartea prematură. După unele superstiții, primula proteja împotriva acțiunilor malefice ale vrăjitoarelor și ținea vitele ferite de boli. In unele legende, mâncatul unei flori de primulă înzestra oamenii cu abilitatea de a vedea zânele sau ființele magice din jurul lor.

Contribuie la scăderea colesterolului „rău” din sânge, are proprietăți antiinflamatorii.

In credința populară, apără oamenii și animalele de vrăji. Primula poate fi văzută astazi atât pe monedele austriecilor, cât și în grădinile iubitorilor de plante.

Ametistul — Piatra lunii

O poveste de dragoste

Demult Bachus fusese îndrăgostit de o frumoasă nimfă pe nume Amethyste. Dar pentru că nimfa nu-l iubea și l-a respins, zeul amețit de vin și dornic de răzbunare a prefăcut-o în stâncă. Nemaiputând schimba nimic cu toată puterea lui zeiească, Bachus cuprins de regrete și-a spart cupa de vin de stâncă și a promis să nu mai bea niciodată până la uitarea de sine.

Stânca a căpătat de atunci culoarea violet-rubinie a vinului. Atinse de ea, alte pietre se transformau și ele pe loc în ametiste.

În simbolismul culorilor, violetul - simbolul luciditățiii, moderației, al faptelor gândite nu dictate de impuls, lumina interioară care alungă gândurile negre, înțelepciunea. Purtarea unui ametist semnifică umilința și modestia, virtuți creștine prin excelență.

Apără de beția de alcool dar și de cea provocată de sentimentul puterii făcând conștient pe purtător de efemeritatea rangurilor lumești, purificator al organismului de energii negative, calmează stresul, nervozitatea.

Arborii lunii

Pinul semnifică creativitatea, viața, longevitatea și nemurirea, îndrăzneala.

Plopul era considerat un arbore înzestrat cu darul vorbirii sau șoaptelor, cu capacitatea de a rezista vicisitudinilor și a reuși, să își înfrângă inamicii sau soarta. Frunzele de plop erau renumite ca antidoturi contra mușcăturii de șarpe. Plopul era văzut ca un simbol al lui Alcides Hercules, zeul puterii vindecătoare. Întrucât Phaethon era incapabil să țină frâiele carului soarelui furat de la tatăl său Helios, Zeus l-a ucis prin intermediul unui fulger. Heliadele, surorile îndurerate ale lui Phaethon, s-au transformat în plopi plângători, ale căror lacrimi se metamorfozau în umbră înainte de a cădea în ape.

Pentru a o salva de a fi violată de către Hades, Persephone a transformat-o pe nimfa Leuce într-un plop alb. Din acest motiv, plopul alb a devenit asociat cu Leuce sau lepra.

Legenda plopului

Trăia odată, într-un sat, un băiat tare obraznic și răutăcios, pe nume Neagu. Se ținea numai de năzdrăvănii. Se suia prin copaci și spărgea toate ouăle din cuiburile păsărilor; prindea cățeii și le lega de cozi tinichele; înhăța pisicuțele și le spânzura cu lațul sub grinzile din cerdacuri, speriind bătrânii. Un biet om căzu în colbul drumului, plin de sânge. Însă Preasfântul Dumnezeu, care le vede pe toate din cer, se arăta tulburat de isprăvile crude ale lui Neagu.

— Sfânta Duminică, zise Stăpânul Lumii, ia du-te mătăluță pe Pământ și încearcă îndreptarea băiatului…

In satul cu pricina, țăranii se aflau la biserică, pentru slujba de duminică. O femeie gârbovită se așeză la ușa de la intrare. Era chiar Sfânta Duminică, prefăcută în bătrâna cu broboadă țărănească. Și iată-l pe Neagu, băiatul cel rău, venit la biserică nu pentru închinăciune, ci pentru pozne. Ochii de drac ai băiatului născoceau, chiar atunci o ghidușie. Venind cu lumânarea aprinsă, în spatele bătrânei de la ușă, dădu foc broboadei acesteia, rânjind ca un diavol. Straiele femeii se aprinseră. Tulburați de la rugaciune, oamenii săriră să stingă focul. Însă Sfânta Duminică strigă:

— Nu vă temeți, iubiți credincioși! Flăcările nu pot să-mi atingă trupul. Eu sunt Sfânta Duminică. Într-o clipă, bătrâna încovoiată se prefăcu într-o zână de o frumusețe nemaipomenită, cu ochi albaștri, ca azurul și părul de aur, în care se topeau flăcările broboadei. Creștinii o priveau uimiti. Iar Neagu, speriat de fapta sa, porni să fugă, dar Sfânta Duminică îi porunci:

— Rămâi locului, băiat rău ce ești! Preasfântul Dumnezeu m-a trimis pe Pământ, ca să-ți îndrept păcatele. Văd însă că tu, Neagule, ești mai rău ca diavolul. Nu poți fi mântuit. Tu nu poți rămâne pe Pământ, cu înfățișare de om. De aceea, hotărăsc să devii copac rece și sterp, fără flori și fructe. Sterp pe vecie să fii! Auzind una ca asta, Neagu o luă la sănătoasa. Numai după câțiva pași, băiatul cel rău simți cum îi îngheață sângele. Oamenii vedeau o minune: trupul băiatului se transforma în trunchi de copac, iar mâinile în ramuri. În ograda bisericii, printre cruci de morminte, se ridica spre cer un plop înalt, cu frunze tremurătoare.

De atunci, există plopul, iar frunzele sale tremură mereu, cerându-și iertare de la Sfânta Duminică și de la bunul Dumnezeu.

Cedrul simbolizează vindecarea, purificarea și protecția. Numele cedrului derivă din termenul „devdar", având semnificația de „lemnul zeilor". In simbolismul copacilor, cedrul transmite mesajul „gândește-te la mine; trăiesc pentru tine; forță/putere".

Sărbătorile lunii

Sfântul Mucenic Trifon – 1/14 februarie

Obiceiuri, Tradiții

Sfântul Trifon este considerat un ocrotitor de dăunători al grădinilor, livezilor, ogoarelor. Agheazma de 1 februarie (numită și a Sfântului Trifon) este folosită pentru stropirea acestora.

— „Pe guzgani, șoareci, purici, viermi, lăcuste și orice gângănii cu nimic nu le stârpești, decât cu agheazma ce se face în ziua Sfântului Mucenic Trifon, în biserică", se spune în popor.

Această zi mai era numită în popor Trifu sau Trifu Nebunu care ar fi trăit la Ierusalim cu două veacuri și jumătate înaintea Sfântului Trifon.

Într-una din legende se povestește că Trif era „stăpânitorul Ierusalimului", în timpul împăratului Augustus. Auzind păgânii că Fecioara Maria urma să meargă la templu pentru rugăciunile de dezlegare după naștere s-au adunat să o alunge cu pietre, din oraș. Aflând acestea, Trif „s-a îmbrăcat peste tot cu paie", s-a dat peste cap, răcnind și prefăcându-se nebun, ca să le atragă atenția, iar Maica Domnului să-și poată vedea liniștită de drum. Astfel i-a rămas numele de Trif Nebunul sau Trif cel Nebun.

Trifu cade în ziua de 1 februarie, iar Întâmpinarea Domnului sau Stretenia la 2 februarie. O legendă „zice că mergea Stretenia pe drum și Trif după dânsa și a tușit-o. Ea atunci s-a întors să vadă cine a tușit-o a batjocură, n.n. - în urmă și i-a zis: „Dar fie astăzi ziua ta și mâine va fi a mea" (Niculița-Voronca –„Datinile…, 1903,p.76).

In tradițiile carpato-balcanice se împletesc riturile precreștine cu cele creștine. Astfel, la 1 februarie se respectau străvechile rituri închinate divinității tracice care întruchipa vegetația și regenerarea „forței vitale" a naturii.

În această zi se aprind ruguri mari în „inima viilor" și a livezilor, iar alte ruguri mai mici le înconjurau, ca o adevărată barieră de foc, purificătoare, între „fertil și nefertil", între zona sacralizată prin paza focului și cea profană, a satului.

Aceste rituri erau influențate și de cultul greco-roman al lui Dyonisos, „zeul viilor și al bucuriilor recoltei".

Întâmpinarea Domnului. Stretenia 2/15 februarie

Tradiții, superstiții

În tradiția populară, oamenii puneau schimbarea vremii pe seama comportamentului paradoxal al ursului, numit Ăl Mare sau Martin. Pentru a câștiga bunăvoința animalului sălbatic, ei așezau pe potecile pe unde obișnuia să treacă ursul bucăți de carne sau vase cu miere. Se considera că puterea acestui animal era transferată asupra oamenilor, asupra copiilor, dacă se ungeau, în ziua de 2 februarie, cu grăsime de urs. Pentru a fi puternici și călîți în viață, copiii firavi erau botezați cu numele de Ursu.

Bolnavii de „sperietoare" erau tratați prin afumare cu păr smuls dintr-o blană de urs, iar în satele pe unde se întâmpla să treacă țiganii ursari, se obișnuia ca bărbații să fie „călcați therapeutic" de către urșii dresați.

Dacă în aceasta zi este soare, ursul iese din bârlog și, văzându-și umbra, se sperie și se retrage, prevestind, astfel, prelungirea iernii cu încă 6 săptămâni. Dacă în ziua de Stretenie cerul este înnorat, ursul nu-și poate vedea umbra și rămâne afară, prevestind apropierea primăverii.

De ziua ursului, bătrânii făceau prognozarea timpului optim al culturilor de peste an, stabilind un „graphic" al semănăturilor de primăvara.

Sfântul Ioan Casian — 29 februarie/13 martie

Sf. Ioan Casian s-a născut pe la 360 în Scytia Minor, Dobrogea de astăzi.

Săpăturile lui Vasile Pârvan, în 1912, au dus la descoperirea locului numit Vicus Cassianici pe care Marrou îl socotește drept patria Sfântului Casian.

Casian a primit o aleasă educație, într-una din mănăstirile Scytei Minor, unde existau mănăstiri ca ale lui Audius. Doritor să cunoască locurile sfinte, a plecat cu prietenul său Gherman, la Betleem unde, într-o mănăstire, și-a desăvârșit pregătirea religioasă. De aici el s-a dus cu Gherman, la 385 în Egipt, unde a cunoscut viața mănăstirească cu ordinele ei.

Au fost rechemați în Palestina. Au plecat definitiv din Egipt, în urma scrisorii pascale a patriarhului Teofil al Alexandriei, din 399. Au mers la Constantinopol, unde Sf. Ioan Gura de Aur l-a hirotonit pe Casian în diacon.

Pe la 404 – 405, Casian se afla la Roma ca apărător al cauzei Sf. Ioan Gură de Aur. În jurul anilor 429 – 430 el a scris un tratat hristologic Contra lui Nestorie, la îndemnul diaconului Leon, viitorul papa. Pe la 410 – 411 a plecat la Massilia (Marsilia) unde în jurul anului 415, a înființat o mănăstire de călugări și una de călugărițe cărora le-a dat cele dintâi Reguli monahale din Apus.

Calendar cronologic

2 FEBRUARIE

Întâmpinarea Domnului; Sfinții Mucenici: Iordan, Gavriil și Agatodor

3 FEBRUARIE

1918 Este înființată Societeatea Cultural-Iluministă „Flacăra”.

4 FEBRUARIE

1950

Petre Neamțu s-a născut în s. Lunga, Florești, absolvește 8 clase la baștină, apoi Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga”, studiind dirijarea și acordeonul, după care absolvește Institutul de Stat al Artelor „Gavriil Musicescu” din Chișinău. Din anul 1973 este professor la Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga”, în acest timp colaborează cu orchestra de muzică populară „Hora” apoi cu „Veselia”. Din 1985 se angajază ca dirijor al Orchestrei de muzică populară „Folclor” la Filarmonica de Stat „Serghei Lunchevici”, unde și până în prezent își desfășoara activitatea de muzician, compozitor, dar și conferențiar universitar, profesor la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice. A editat trei manuale de specialitate. Cu orchestra „Folclor” a realizat zeci de spectacole și concerte de folclor, de tangouri și valsuri, de romanțe, colinde, festivaluri de muzică populară, omagieri. Permanent înregistrează CD- uri cu mai mulți interpreți - Silvia Goncear, Cezara-Elena, Eugenia Tudose, Simion Duja, Maria Mocanu, Alexei Sofroni, Gheorghe Caragea. Maestrul Petre Neamțu este în permanentă căutare, consultând arhive, literatură editată. Participă traditional la Festivalul de Romanță „Crizantema de Argint”, dar și „Crizantema de Aur”, a participat la Festivalul Maria Tănase. Petre Neamțu este posesorul titlului onorific Artist Emerit, a fost decorat cu distincțiile „Gloria Muncii” și „Meritul Civic”.

5 FEBRUARIE

1956 Ziua de naștere a dlui **Anatolie Cadu**, șeful Secției de cultură a raionului Ștefan Vodă.

6 FEBRUARIE

1948

Compozitorul **Constantin Rusnac** s-a născut în satul Trebisăuți, Briceni. După 7 clase ale școlii medii și-a urmat studiile la școala de muzică (în prezent – Liceul „Ciprian Porumbescu”) din Chișinău, pe care a absolvit-o cu medalie de aur. În 1956 participă la primul festival republican al elevilor, unde a cântat la „xilofon” și a ocupat locul I. Apoi învață la Conservatorul de Stat „Gavriil Musicescu”. În anul 1969 compune prima lucrare „Sârba din Trebisăuți”, fantezie pentru orchestra de muzică populară. În anul 1970 a absolvit Conservatorul și devene profesor la Catedra de folclor. Între anii 1970-1975 a publicat articole muzicale și s-a ocupat de prelucrarea melodiilor populare. Membru al Colegiului redacțional și de repertoriu pentru dramaturgie și creații muzicale al Ministerului Culturii a fost în perioada 1971-1979. În 1976 a primit Premiul de Stat pentru creația „Sărbătoreasca”, iar în 1977 a devenit membru al Uniunii Compozitorilor din Moldova. Laureat al festivalului „Cântecul – 79” (Moscova). Din acest an și până în 1984 este redactor-șef al Colegiului pentru repertoriile colectivelor artistice, Ministerului Culturii. În anul 1984 – primvice ministru al Ministrului Culturii. Rector al Conservatorului de Stat „Gavriil Musicescu” a fost în perioada anilor 1984-1999. Constantin Rusnac a cules mai mult de 2000 de creații muzicale folclorice. A compus „Suita” pentru nai, țimbal, vioară și orchestră de cameră; „Lacrima” – meditație pentru voce, clavecin și orchestră; „Moldova” – tablou muzical ș. a.; a publicat culegerea de folclor instrumental „Ca la noi în sat”; „Oda muncii” pentru cor mixt și orchestră; a scris muzică pentru spectacolul „Sânzeana și Pepelea”; „Cantată de sărbătoare”; a publicat culegeri de cântece pentru voce, pian și cor; poemul vocal-simfonic „Zorile”; piese pentru diferite instrumente; „Steaua limbii noastre”; a alcătuit 2 volume de „Folclor din Moldova”; a compus cântece pentru copii; a scris romanțe, rugăciuni; este autor de emisiuni radio și TV. În anul 1986 i-a fost conferit titlul de conferențiar, în 1990 – de profesor universitar. Din anul 1993 este Secretar general al Comisiei Naționale a Republicii Moldova pentru UNESCO.

1979

Dan Balan. Solistul trupei „O-Zone” (1999 - 2005). După destrămarea trupei a creat o formație de pop-rock „Balan” cu care a interpretat melodiile „Sugar Tunes Numa Numa” și „17”. Sub pseudonimul Crazy Loop a înregistrat albumul „The Power of Shower”, (lansarea 1 decembrie 2007). La 1 decembrie 2009 a lansat albumul „Crazy Loop Mix”. În februarie 2010 a lansat single-ul „Chica Bomb”, care s-a clasat pe locurile de vârf în diferite topuri muzicale. La 31 iulie 2010, Dan a prezentat la Moscova o nouă piesă „Justify Sex”, care a ocupat prima poziție în clasamentul muzical oficial din Rusia. La 29 octombrie 2010 la postul de radio Love Radio - premiera piesei interpretată în duet cu Vera Brejneva „Lepestkami Slioz”.

9 FEBRUARIE

1829 Este desființat schitul Rezina (Râzana) din ținutul Orhei, Basarabia țaristă.

10 FEBRUARIE

Sf. Sfinților Mc. Haralambie și Valentina.

1910 **Maria Cebotari** s-a născut în or. Chișinău și a decedat la Viena, Austria în 1949 la 9 iunie. Soprana de renume mondial, considerată predecesoarea Mariei Callas și una dintre celei mai mari soprane din toate timpurile, cu numele real Maria Cibotaru. La vârsta de 4 ani cântă în corurile bisericilor. A fost descoperită de contele Alexander Virubov, director al Teatrului Artistic din Moscova, aflându-se cu o trupă de teatru în Chișinău (1926). Rămâne fascinat de vocea și frumusețea Mariei, îndragostindu-se de ea. Artista ajunge astfel în trupa de teatru al contelui. Împreună cu teatrul rus dă reprezentații la București, după care pleacă la Paris. În această perioadă, Virubov o cere în căsătorie. Urmează un schimb de scrisori cu părinții, pentru că era încă minoră, în care aceștia nu-și dau acordul pentru căsătorie, rugând-o imperios să se întoarcă acasă, amenințând chiar că vor contacta poliția franceză. Discuțiile se termină prin moartea tatălui ei. Simțindu-se fără protecția puternică a unui bărbat, decide să se căsătorească cu Virubov. Îl urmează pe Virubov la Berlin. El aranjează ca Maria să ia lecții de la Oskar Daniel, trei luni. Pentru a putea susține o probă în fața Directorului Operei de Stat din Dresda, dirijorul Fritz Busch, învață, într-un timp scurt, limba germană, dovedind un talent deosebit. Busch își dă seama de talentul Mariei și îi oferă pe loc un contract. La numai 21 de ani, Maria debutează cu rolul Mimi din „La Bohème", de Giacomo Puccini, după o pregătire asiduă de câteva luni, a fost un succes enorm și se părea că piesa era scrisă special pentru ea. Ascensiunea ei a fost fulgeratoare. Celebrul compozitor și dirijor Bruno Walter vine special pentru ea la Opera din Dresda și după o reprezentație îi oferă un contract pe trei ani pentru renumitul Festival de Opera de la Salzburg. În fața succesului, cu „La Bohème", Opera din Berlin i-a oferit un contract permanent, însă ea a refuzat, rămânând fidelă Operei din Dresda, până în 1943. A cântat, ocazional, și la Opera din Berlin, unde a entuziasmat publicul prin rolurile din "La Bohème" sau "Madame Butterfly". Compozitorul Richard Strauss i-a încredințat Mariei rolul principal din opera „Femeia tăcută" ("Die schweigsame Frau"), premiera a avut loc la Opera din Dresda, în 1935. Pentru spectatori era un deliciu și un eveniment capital să o vadă și să o audă cântând pe Maria Cebotari, devenind astfel cunoscută pe scenele din întreaga Europă: Riga, Praga, Amsterdam, Londra, Bruxelles, Paris, Stockholm, Viena, Basel. Printre rolurile interpretate se mai numără: Zerline în „Don Juan" (Mozart), Tatiana în „Eugen Onegin" (Ceaikowski), Gilda în „Rigoletto" (Verdi), Constanța în „Răpirea din Serai" (Mozart). Debutul ca actriță a fost în 1936, în filmul muzical „Mädchen in Weiß" („Fetele în alb"), în regia lui Viktor Janson, după care au urmat „Solo per te" (1937), „Guseppe Verdi" (1938), „Amami, Alfredo!", în regia lui Carmine Gallone, „Starke Herzen im Sturm" (1937), în regia lui Herbert Maisch și altele. Și-a jucat rolul propriei sale vieți în filmul italian din 1942, în regia lui Guido Brignone, film despre viața celebrei mezzosoprane franceze, de la începuturile sec. XIX, Maria Malibran. Aici joacă rolul unei talentate cântărețe de operă care se căsătorește timpuriu și găsește, abia la maturitate, dragostea vieții ei. Toate interpretările sale, atât în filme, cât și în opere, au fost realizate cu genială inspirație, inteligență, multă energie, talent și multă muncă. În timpul filmărilor la „Starke Herzen im Sturm" (1938) îl cunoaște pe actorul Gustav Diessl, de care se îndrăgostește și cu care se va căsători la câteva luni de la pronunțarea divorțului de Virubov. În 1943, casa ei din Berlin este avariată de un bombardament și din același an cântă la Opera din Viena. În 1947, participă la festivalul de Operă din Anglia, la Covent Garden, cu Opera din Viena, interpretând piesa „Don Giovanni", de Mozart. În 1949 participă din nou la Festivalul de operă de la Salzburg, pentru ultima oară. Diessl moare în 1948, în urma a doua infarcte. La numai un an de la moartea lui, la 39 de ani, moare și ea, de cancer la ficat. Este îngropată, alături de soțul ei, în cimitirul Döblinger din Viena. Cu actorul Diessl, Maria a avut doi băieți, Peter și Fritz, care au fost adoptați, în 1954, de pianistul englez Sir Clifford Curzon și de soția acestuia, artista Lucille Curzon.

14 FEBRUARIE

1935 Poetul **Grigore Vieru** s-a născut în s. Pererâta, Hotin, în familia lui Pavel și Eudochia Vieru. A absolvit șapte clase la baștină în anul 1950, apoi școala medie din or. Lipcani în 1953. A debutat în 1957 cu o plachetă de versuri pentru copii, „Alarma". În 1958 a absolvit Institutul Pedagogic „Ion Creangă" din Chișinău. În același an, i-a apărut culegerea de versuri „Muzicuțe", s-a angajat redactor la „Scânteia Leninistă". În 1960 s-a căsătorit cu Raisa, profesoară de română și latină, împreună având doi copii: Teodor și Călin. A fost redactor la revista „Nistru", și la editura „Cartea Moldovenească", unde i-au apărut și plachetele: „Făt-Frumos și Curcubeul" și „Bună ziua, fulgilor!". În 1964 publică în revista „Nistru" poemul „Legământ", dedicat lui M. Eminescu. În 1965 apare volumul „Versuri pentru cititorii de toate vârstele". Mai târziu, revista „Nistru" publică poemul „Bărbații Moldovei". În 1968 are loc o cotitură logică în destinul poetului, consemnată de volumul de versuri lirice „Numele tău", prefață de Ion Druță - cea mai originală apariție poetică. Trei poeme sunt întitulate „Tudor Arghezi", „Lucian Blaga", „Brâncuși", alte două închinate lui Nicolae Labiș și Marin Sorescu. Asemenea dedicații apar pentru prima oară în lirica basarabeană postbelică. În 1969 publică „Duminica cuvintelor",

care a devenit „obligatory” în orice grădiniță de copii. Un an mai târziu apare „Abecedarul”, semnat de Spiridon Vangheli, Grigore Vieru și pictorul Igor Vieru. S-a dat o luptă aprigă de câțiva ani pentru apariția lui, luptă în care s-au angajat și învățătorii basarabeni, lucrarea fiind considerată naționalistă de către autorități. Tot în 1970, apare volumul selectiv de versuri pentru copii „Trei iezi”. La numai câteva zile după apariție, în urma unui denunț, volumul este retras din librării pentru poemul „Curcubeul”, în care s-a găsit „ascuns” tricolorul românesc. În 1973, Grigore Vieru trece Prutul în cadrul unei delegații de scriitori. Participă la întâlnirea cu redactorii revistei „Secolul XX”. În 1974, Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor din România, îi face o invitație oficială din partea Uniunii Scriitorilor, căreia poetul îi dă curs. Vizitează Transilvania, însoțit de poetul Radu Cârneci. În același an, apare volumul de versuri lirice „Aproape”. La sfârșitul anilor '80, Grigore Vieru se găsește în prima linie a Mișcării de Eliberare Națională din Basarabia, textele sale (inclusiv cântecele pe versurile sale) având un mare rol în deșteptarea conștiinței naționale. Vieru este unul dintre fondatorii Frontului Popular și se află printre organizatorii și conducătorii Marii Adunări Naționale din 27 august 1989. Participă activ la dezbaterile sesiunii a XII-a a Sovietului Suprem din R.S.S.M în care se votează limba română ca limbă oficială și trecerea la grafia latină.În 1982 este lansat filmul muzical pentru copii „Maria Mirabela”, al regizorului Ion Popescu, textele cântecelor semnate de Grigore Vieru, iar în 1988 i se acordă cea mai prestigioasă distincție internațională în domeniul literaturii pentru copii: Diploma de Onoare Anderesen. În 1989, Vieru este ales deputat al poporului. Adunând în jurul său pe cei mai populari interpreți și compozitori de muzică ușoară din Basarabia, întreprinde un turneu în Moldova de peste Prut. Peste un an este ales Membru de Onoare al Academiei Române, în 1991 devine membru al Comisiei de Stat pentru Problemele Limbii, iar în 1992, Academia Română îl propune pentru premiul Nobel pentru Pace. În 1993, poetul este ales membru corespondent al Academiei Române. La împlinirea vârstei de 60 de ani, în 1995, este sărbătorit oficial la București, Iași și la Uniunea Scriitorilor din Chișinău. În același an este ales membru al Consiliului de administrație pentru Societatea Română de Radiodifuziune. În 1996 este decorat cu Ordinul Republicii. În 1997, Editura Litera din Chișinău lansează volumul antologic „Acum și în veac”, iar 3 ani mai târziu este decorat cu Medalia guvernamentală a României „Eminescu” - 150 de ani de la naștere. La 16 ianuarie 2009, poetul a suferit un grav accident de circulație, în apropiere de Chișinău. La 48 de ore după accident, inima lui Grigore Vieru a încetat să bată, pe fondul unor politraumatisme multiple și al unei poliinsuficiențe a sistemelor și organelor. Grigore Vieru a fost înmormântat pe 20 ianuarie 2009 la Chișinău, în cimitirul central din strada Armeană.

17 FEBRUARIE

1983

Teodor Burada a decedat la Iași, folclorist, jurist, etnograf și muzicolog, membru corespondent al Academiei Române. În anul 1884, el a descoperit fragmente de ceramică și figurine de teracotă în apropierea satului Cucuteni din județul Iași, fapt care a dus la descoperirea culturii Cucuteni, o cultură neolitică importantă a Europei între 5000 Î.Hr. și 2750 Î.Hr.Teodor Burada, nume de prestigiu în istoria muzicii a descoperit bocetul popular. În 1878, în culegeri de folclor, mersese peste Prut, pe urma în Transilvania, mai apoi în Dobrogea. Ca rezultat din aceasta a dat cea dintâi cercetare folclorica de tip monografic. In 1882 merge la Muntele Athos. De acolo întreprinde o călătorie de cercetare folclorică în Macedonia, printre aromâni, apoi la românii din gubernia Herson, Rusia în 1883. În toamna lui 1890 face o călătorie la Românii istrieni - izolați în vestul extrem al Peninsulei Balcanice, peste un an se deplasează în insula Vegliea (Carc). In 1892 poposește în Bitinia (Asia Mică), peste alt an „la Românii din Moravia”. În vara anului 1894, e pe urmele populației românești din Carpații Poloniei, reg. Szczecin. Se întoarce în 1897 iarăși spre vestul Balcanilor, cercetând românitatea din Croatia, Craina (confinia) Croației și Dalmația. În urma tuturor cercetărilor de folclor a lăsat materiale prețioase. Acestea în număr de 20, sunt publicate între 1880-1915 în revistele: Archiva, Convorbiri Literare, Macedonia, (ziarul) Românul, buletinul Societății de Geografie, Analele Academiei Române, Buletinul de Arheologie, Istorie și Folclor. Șase din aceste scrieri tratează în special despre Macedo-Români, completate fiind de studii mai largi privind școlile românesti din Macedonia. Alte descrieri se referă la grupuri răzlețe de Români din Galiția, din Schlezwig-Holllstein, chiar și din Arabia.

18 FEBRUARIE

1918 Este inaugurată Universitatea Populară din Chișinău cu trei secții: literatură, juridică și științifico-medicală. Universitatea a editat Buletinul Universității Populare din Chișinău.

19 FEBRUARIE

1876

Constantin Brâncuși s-a născut în s. Hobița, Gorj (decedat la 16 martie 1957, Paris), sculptor cu contribuții covârșitoare la înnoirea limbajului și viziunii plastice în sculptura contemporană. A fost ales postum membru al Academiei Române. Cel mai mare sculptor al secolului XX, figură centrală în mișcarea artistică modernă și un pionier al abstractizării, părintele sculpturii moderne. Sculpturile sale se remarca prin eleganța formei și utilizarea sensibilă a materialelor, combinând simplitatea artei populare românesti cu rafinamentul avantgardei pa-

riziene. Verticalitatea, orizontalitatea, greutatea, densitatea cât și importanța acordată luminii și spațiului sunt trăsăturile caracteristice ale creației lui Brancusi. Opera sa a influențat profund conceptul modern de formă în sculptură, pictură și desen. Opere faimoase - Sărutul, Poarta Sărutului, Coloana Infinitului, Masa Tăcerii, Rugăciunea, Muza Adormită, Domnișoara Pogany, Pasărea Măiastră.

1939

Vestita cântăreață **Irina Loghin** s-a născut în localitatea Gura Vitioarei, jud. Prahova. Tatăl basarabean, mama prahoveancă. Irina urmează Liceul de Artă la București și școala populară de artă la Ploiești. A debutat în anul 1963. A fost pe rând solistă a ansamblului „Ciocârlia", „Barbu Lăutaru" și „Ciprian Porumbescu". Este o cunoscută interpretă, care a fost și continuă să fie o celebritate. Are un număr impresionat de turnee, albume și spectacole. Un record personal-o casetă imprimată în opt sute de mii de exemplare a fost epuizată doar în două zile. În anii 80 aducea venituri statului într-un an, mai mult decât aducea întreprinderea Republica în trei ani. Irina Loghin a fost senator în legislatura 2004-2008.

20 FEBRUARIE

1947

Îndrăgita interpretă de muzică păopulară **Valentina Cojocaru** s-a născut în s. Ciuciulea, jud. Bălți. A absolvit Școala pedagogică din Călărași (1960-1964), Institutul de Arte „G. Musicescu" din Chișinău (1975-1980). A fost solistă în orchestra de amatori „Ciobănaș" din Călărași (1962-1965), în diferite formații de estradă (1965-1967), în orchestrele de muzică populară „Mugurel" (1968-1974), „Lăutarii" (1990-1992) și „Folclor" (1974-1990). Artistă emerită (1978); Artistă a poporului din Republica Moldova (1989); Meritul civic (1993). A înregistrat la Radio Chișinău zeci de cântece populare. Filmografie: Cântecul drag, „Telefflm-Chișinău" (1978); Cântă Valentina Cojocaru, „Telefilm-Chișinău" (1981); Duete vocale, „Telefilm-Chișinău" (1982).

1953

Mult îndrăgitul cântăreț **Mihai Ciobanu** s-a născut în satul Bujor, Hâncești. A făcut studii la Colegiul de muzică „Ștefan Neaga" (1974-1978) și la Institutul de Arte „Graviil Musicescu" (1980-1985). 1973-1979 — solist al orchestrei de muzică populară „Veselia", profesor de muzică la școala din Ruseștii Noi, Ialoveni; 1979-1986 — cântă acopaniat de orchestra Ansamblului Folcloric „Miorița"; 1987 — 1989 — solist al orchestrei „Mugurel". Din anul 1989 este solist al orchestrei „Folclor". Colaborează cu „Lăutarii", cu orchestra Ansamblului „Joc", cu orchestra «Mugurel", cu orchestra prezidențială și orchestra „Doina armatei" ș.a. Din 1990 efectuează numeroase turnee în țară. Cântă acompaniat de orchestrele „Doina Vrancei" din Focșani, „Rapsozii Botoșanilor" din Botoșani, „Ciprian Porumbescu", Suceava, „Trandafir de la Moldova", Huși. În 1993 și 2005 este invitat cu recital la Festivalul Internațional „Maria Tănase" (Craiova). Turnee peste hotare: Bulgaria, Franța, Grecia, Elveția, Germania, Marea Britanie, Serbia, Polonia, Japonia, Suedia, Turcia, SUA, Canada, Estonia, Lituania, Letonia, Rusia, Azerbadjan, Ucraina ș.a. În 2005, Mihai Ciobanu înființează Grupul vocal de bărbați „Basarabenii" și scoate primul CD, cu primul volum „La Nistru, la mărgioară". Paralel, desfășoară o activitate fructuoasă și la Colegiul de muzică „Ștefan Neaga". Artist emerit din Republica Moldova. Ordinul Meritul Civic.

21 FEBRUARIE

Ziua Internațională a Limbii Materne.

24 FEBRUARIE

Dragobete - Ziua dragostei și a bunăvoinței.

1974 Igor Cobâleanschi, regizor și scenarist s-a născut în or.Comrat. Activitatea de creație o începe în 1988 la studioul „Moldova – film" ca actor. A jucat rolul principal în filmul „Durerea". În anul 1995 a absolvit Academia de Teatru și Film din București, facultatea regie film și TV. După absolvire este angajat la Catalan TV, prezentator (1997 - 2001). După 2001 – regizor, realizator de programe la OWH TV Studio. Realizează ca regizor și scenarist o serie de circa 17 filme documentare și artistice de scurt metraj. Filmul „Sașa, Grișa și Ion", (2006) i-au adus celebritatea, obținând Premiul „Alexandru Sahia" la Festivalul Internțional al Producătorilor de Film Independent, ediția I din Constanța și premiul Audienca Award (Premiul Spectatorilor), Italia, Trieste Film Festival, editia a XIX. Filmul „Plictis și Inspirație" – „Cel mai bun scurt metraj" din cadrul Zilelor Filmului Românesc de la Festivalul Internațional de Film TIFF 2008, ediția a VII-a. Din anul 2001 este Membru al Uniunii Cineaștilor din Moldova.

25 FEBRUARIE

1960 Ziua de naștere a dnei **Ludmila Belonoșca**, șeful Secției de Cultură a raionului Ocnița;

1970 Ziua de naștere a dnei **Aurelia Andronachi**, șeful Secției de Cultură a raionului Nisporeni.

„Salvează o Colindă pentru Eternitate!”

Programul *Salvează o colindă pentru eternitate!* **face parte din agenda strategică culturală a Republicii Moldova și este lansat pentru a susține vechiul obicei al colindatului în ceată bărbătească amenințat de pericolul dispariției în contextul proceselor de transformare socială. El vizează protejarea unui singur element dintre multele pe care statul nostru le gestionează în spiritul Convenției UNESCO.**

Colinde din s. Abaclia, Basarabeasca

Informator: *Valentina Tolmaci*, profesoară de biologie din s. Abaclia
A descifrat: *Valeriu Zaporojan*, s. Abaclia, Basarabeasca, profesor de muzică

În Viflaimul jidovesc

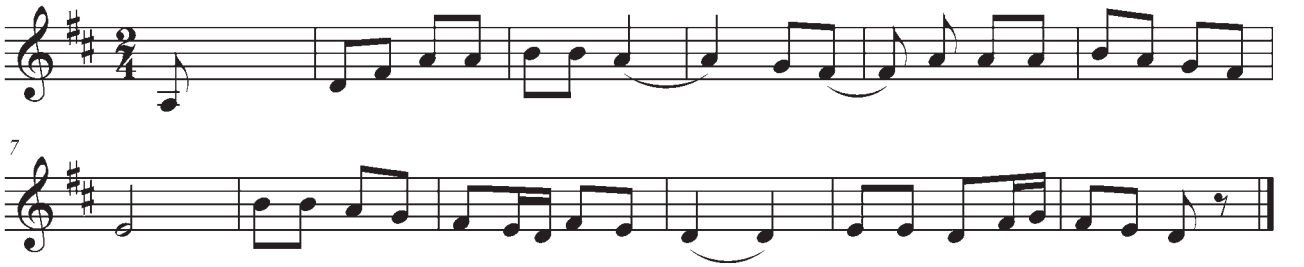

În Viflaimul jidovesc
S-a născut Domnul ceresc,
Când atuncea-împărăția
Irod craiul-și poruncea

O stea mare s-a ivit
Tocmai către răsărit,
Iarăși Irod împărat
Auzind s-a-nspăimântat

Iarăși Irod împărat
Auzind s-a-nspăimântat,
Oastea lui și-a ridicat
Mulți copii mici au tăiat.

Patruzeci de mii,
De doi ani în jos mai mici
S-au pornit fără de început
Să-l taie și pe Isus

Pe Isus nu l-au tăiat
Tatăl sfânt l-a apărat,
Iarăși Dumnezeu cel Sfânt
N-a împlinit al lor cuvânt

Căci cu Iosif a vorbit
Ca să fugă în Egipt,
În Egipt, în pustiu,
Amin Doamne Slavă Ție
De la noi mărire Ție.

Deschide ușa larg, omule bun

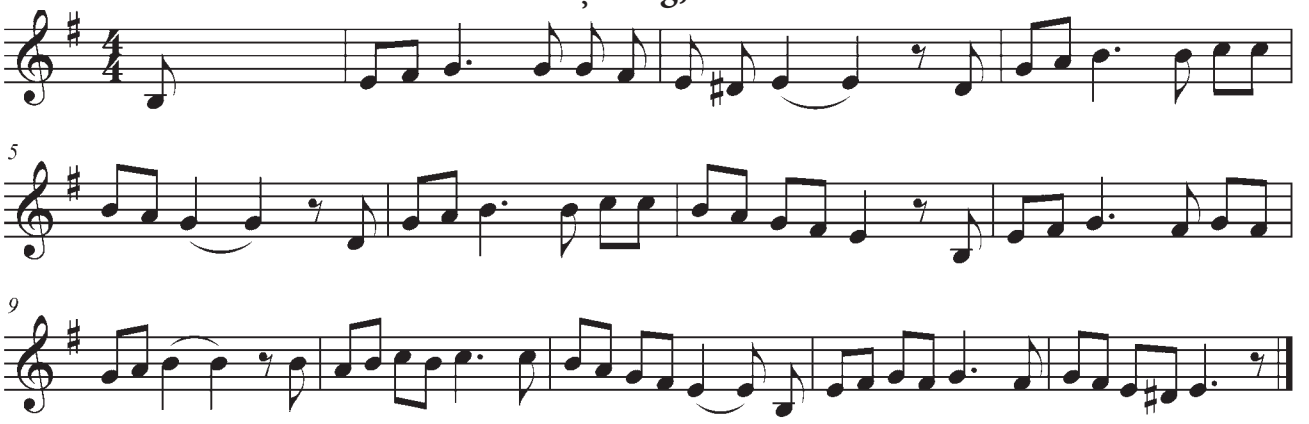

Ce repede a mai trecut un an
Și dalbe flori au răsărit la geam,
Din nou s-aprinde candela în tindă
Pe uliță mai sună o colindă,
Deschide-ți ușa larg, omule bun
În casa ta să intre lumina lui Crăciun.

Ce minunată este această seară
S-a arătat din nou Sfânta Fecioară
Lumina lui Crăciun este cu noi

Hai să uităm de griji și de nevoi
Deschide-ți inima, omule bun
Ca să pătrundă-n ea lumina lui Crăciun.

Astăzi, iar se naște pruncul sfânt
Ce aduce bucurie pe pământ
Cu sufletul curat să ne închinăm,
Pe Dumnezeu în veci să-l lăudăm,
Deschide-ți sufletu, omule bun
În el ca să rămână lumina lui Crăciun.

Divină stea s-arată la fereastră,
E tihnă și belșug în casa noastră
Și masa e-ncărcată cu de toate
Să fie an de an cu sănătate,
Deschide ușa larg, omule bun
În casa ta să fie lumina lui Crăciun.

Sfântul Valentin *(14 februarie)*

dr. NICOLAE BĂIEȘU

Și sărbătoarea SfântulValentin are o istorie lungă și destul de încurcată, despre care până nu de mult s-a vorbit și s-a scris puțin și diferit.

Sărbătoarea își are începuturile într-o festivitate anuală la vechii romani, precreștini, despre care vorbeam și mai înainte, anume Lupercalia (pe data de 15 februarie – în preajma primei luni de primăvară, Martie). Numirea inițială a sărbătorii vine de la Lupercus – zeul protector al turmelor de oi și inamic al lupilor.

Este locul să ne amintim și de realitatea că pe la mijlocul lui Februarie lupii, acești stăpâni imaginați ai anotimpului iernii, se împerechează pentru înmulțire.

Posibil, prin analogie cu lupii, ziua de 15 Februarie a devenit, la romani, o sărbătoare a tinerilor îndrăgostiți. Devenise tradiție ca în ajunul sărbătorii romane, fetele mari să-și scrie pe bucățele de hârtie numele lor. Se puneau la un loc și flăcăii trăgeau câte o hârtie din acestea. Fata al cărei bilet era tras se considera iubita (logodnica) flăcăului respectiv pe parcursul anului 1.

Se crede că în perioada trecerii la creștinism, Lipercalia a devenit sărbătoarea Sf. Valentin 2.

Legenda romană despre Sf. Valentin are mai multe versiuni. Una dintre ele spune că în anul 269 d. Hr., din porunca împăratului roman Claudius Gothicus (zis și Claudius cel Crud) – dușman aprig al creștinismului – trebuia să fie decapitat un flăcău cu numele Valentin, pentru credința sa neabătută în noua religie. Dar se zice că înainte de moarte flăcăul se îndrăgostise de fiica adoptivă oarbă, dar nespus de frumoasă, a călăului. Situația aceasta i-a salvat viața lui Valentin. El a fost miluit, iar apoi declarat drept sfânt. Data de 14 Februarie 269, când flăcăul trebuia să moară și a fost iertat de pedeapsă, a devenit ziua Sfântului Valentin și, totodată, sărbătoarea îndrăgostiților 3.

Altă versiune a legendei spune că un preot din Roma, pe nume Valentin, creștea multe flori, pe care le dăruia copiilor și tinerilor îndrăgostiți. Scopul principal al preotului era de a-i boteza pe copii și pe tineri în spiritul creștinismului. Preotul Valentin devenise simbolul îndrăgostiților, pe care-l simpatiza mult populația Romei. Împăratul roman Claudius Gothicus, văzând în preotul Valentin un mare dușman al credinței oficiale, precreștine, l-a întemnițat. Copiii și tinerii îndrăgostiți din Roma aruncau b uchete de flori și bilete cu urări de bine în celula întemnițatului. La 14 Februarie anul 269 d. Hr., Valentin a fost martirizat, fiind aruncat într-o groapă cu lei, care l-au sfâșiat pe loc 4. Mai târziu preotul Valentin a fost sanctificat. De atunci ziua de 14 Februarie a devenit ziua îndrăgostiților, Sf. Valentin fiind considerat patronul imaginar al celor care iubesc.

Sărbătoarea a început a fi marcată mai pe larg în sec. XVIII în Marea Britanie, când fetele și flăcăii își trimeteau unii altor scrisori de dragoste, flori, mici cadouri.

În Germania Sf. Valentin a devenit cunoscut abia în anii 50 ai sec. XIX. Tradiția a fost adusă din Britania de către soldați. Cu ocazia aceasta tipăreau numeroase ilustrate cu chipul Sf. Valentin.

La 14 februarie englezii expediază și astăzi cărți poștale cu mărturisiri de dragoste. O asemenea carte poștală primește aproximativ al patrula englez.

Ziua de 14 Februarie a devenit una dintre cele mai frumoase sărbători ale tineretului la creștini, marcată cu deosebire în Occident, la catolici.

În SUA ziua Sf. Valentin este a doua sărbătoare după Crăciun (privind importanța).

Deosebit de originală și frumoasă a devenit sărbătoarea Sf. Valentin într-un sat din Franța. Localitatea se numește Sf. Valentin și trăiesc în ea mai puțin de 300 de persoane. Satul are anumite particularități: se află în centrul Franței, este unica localitate care poartă acest nume (Sf. Valentin).

De vreo 40 de ani satul acesta atrage anual aproximativ 10.000 de persoane pentru a marca sărbătoarea îndrăgostiților.

Festivitatea începe în ajunul sărbătorii, adică la 13 Februarie, pe la orele 8 seara – cu o serată de dansuri și demonstrare de mode. În ziua de 14 Februarie, începând cu orele 10 dimineața, perechile sosite din alte părți sunt primite la primăria localității. Pe la orele 11 în biserică are loc serviciul divin pentru îndrăgostiți. La amiază se deschide salonul căsătoriei (în cadrul primăriei).

După masă, cortegiul de perechi căsătorite recent, cu buchete mari de flori în mâini, defilează în centrul satului, fiind însoțite de muzicanți. Apoi tot cortegiul vine la primărie. Aici se adună și cuplurile jubiliare (cu o căsnicie de 25, 50, 60 de ani). Toți primesc cadouri.

În ziua a treia are loc alegerea cuplului exemplar al anului. Tot atunci se organizează focuri de artificii. Festivitatea se dsfășoară în grădina îndrăgostiților, împodobită de sărbătoare.

Se zice că îndrăgostiții și cei căsătoriți de curând care vin în s. Sf. Valentin vor trăi mult și bine.

În calendarul creștin ortodox figurează, la 16 Februarie, sărbătoarea Sfinților Mucenici Valentin și Pamfil. Pare că sărbătoarea aceasta nu are vreo legătură cu cea catolică, fiind o simplă coincidență a datelor și numelor.

În ultimii ani ziua de 14 Februarie este respectată și în Republica Moldova: prin sate, iar mai ales la Chișinău. Se fac serbări în școli, cămine culturale, biblioteci. Se organizează variate concursuri (cu premii), distracții. Primesc cadouri cei cu numele Valentin, Valentina.

Bibliografie

1. Victor Lavric, Ziua îndrăgostiților//LA, 2004, 26 Februarie.
2. Idem.
3. D. H. Farmer, 1999, p. 515.
4. V. Lavric. Op. Cit., 2004, 26 Februarie.

Cine este Sf. Valentin

și de unde s-a luat această „sărbătoare a îndrăgostiților”?

Sfântul Valentin de astăzi este un import ieftin, fără conținut. Este mai degrabă un pretext, pentru unii din interese pur comerciale, iar pentru alții un prilej de petrecere, de multe ori irațional sau chiar plin de păcate senzuale.

Căsătorii de o zi, căsătorii în tramvai, declarații de dragoste, programe speciale la radio și TV, felicitări, concursuri, premii, alegerea unui partener. La toate acestea se reduce sărbătoarea Sfântului Valentin din ziua de 14 februarie. O sărbătoare importantă în SUA, cu toată recuzita de rigoare. În iureșul comercial dezvoltat în jurul acestei sărbători, puțini ar putea spune cine a fost Sfântul Valentin și cum s-a ajuns ca el să devină patronul îndrăgostiților. Sfântul Valentin - bătut și decapitat. Trebuie făcută mai întâi o subliniere: - în calendarul latin, în ziua de 13 februarie, se amintesc doi martiri cu numele Valentin. Comemorarea a fost transferată însă pe 14 februarie, când Biserica îi amintește pe sfinții Chiril și Metodiu, patronii Europei. Există totuși multă incertitudine cu privire la viețile celor doi sfinți, datele pierzându-se în negura istoriei. Unii vorbesc de Sfântul Valentin de Roma, preot, și Sfântul Valentin de Terni, episcop. Alții cred că este vorba de una și aceeași persoană. Cel dintâi, preot, ne este prezentat ca un prieten al împăratului Claudiu Gotul, care a fost impresionat de răspunsurile la interogatoriul din timpul procesului pe care i l-a intentat. A fost totuși condamnat la moarte, deoarece, între timp, a convertit la credința creștină pe însuși prefectul Asteriu și toată familia lui. Preotul Valentin a murit ca martir în anul 268 sau în 270, fiind bătut și decapitat. Alte biografii ne spun că a fost închis pentru că a acordat ajutor unor martiri în închisoare și, în timp ce se afla aici, l-a convertit pe temnicer redându-i vederea fiicei acestuia. Scrierile vechi menționează și un alt Valentin, episcopul de Terni, care a adus la credința creștină pe un filozof renumit, Cratone, și pe trei tineri ucenici ai săi atenieni. Pentru acest zel, episcopul a fost denunțat și adus în fața tribunalului, care l-a condamnat la moarte prin tăierea capului. Cei trei tineri convertiți i-au dus trupul neânsuflețit la Terni, unde a fost primit cu mari onoruri de către comunitatea creștină de acolo. A fost martirizat în 268, sau cu cinci ani mai târziu, după cum spun alte scrieri. De unde vin obiceiurile de Sfântul Valentin? Există mai multe teorii privind originea obiceiurilor din ziua Sfântului Valentin. Una dintre acestea afirmă că Valentin s-a opus interdicției impuse de împăratul Claudiu al III-lea legionarilor romani de a nu se căsători, căci astfel ar fi mai duri în bătălii. Valentin nu a respectat ordinul și a celebrat căsătoria unui legionar păgân cu o femeie creștină. Din acea zi, spune legenda, episcopul a binecuvântat căsătoriile la numeroși soldați. Alții cred că romanii aveau un obicei la mijlocul lunii februarie, în care băieții scriau numele fetelor în cinstea zeiței desfrâului și fertilității, Februata Juno. Păstorii Bisericii au „botezat” această sărbătoare, ca și pe altele, introducând nume ale unor sfinți, precum Valentin, pentru a suprima practica aceasta amorală. Alte legende susțin că obiceiul trimiterii de atenții în ziua de 14 februarie vine din credința potrivit căreia păsările încep să își facă cuiburi pe această dată. În 1477, englezii i-au asociat pe îndrăgostiți cu sărbătoarea Sfântului Valentin, deoarece în această zi „fiecare pasăre își alege perechea„. Obiceiul a început prin trimiterea de către bărbați și femei de scrisori de iubire către perechea lor. În lumea anglo-saxonă, numele Valentin este sinonim cu „sweetheart”, care înseamnă „îndrăgostit”, și este atribuit felicitării pe care îndrăgostiții și-o trimit în ziua de 14 februarie. Ziua Sf. Valentin, atacată și de catolici și de ortodocși în 1998, episcopii catolici din România au dat o declarație prin care și-au exprimat dezacordul cu privire la așa-zisa „Zi a îndrăgostiților”, pusă în chip blasfemator sub patronajul Sfântului Valentin. „Sfântul Valentin a fost un preot martirizat în chinuri atroce la 14 februarie 270, sub împăratul Aurelian, pentru motivul că a combătut orgiile sexuale legate de cultul zeului Faunus Lupercus. Din punct de vedere creștin, este o profanare a memoriei unui martir și a virtuții, castității, faptul de a pune dezmățul sexual public sub patronajul unui preot sfânt, martirizat”, se preciza în acea declarație. Nici Biserica Ortodoxă nu recunoaște această așa-zisa „sărbătoare a îndrăgostiților”. De altfel, în calendarul Bisericii Ortodoxe nu există un Sfânt Valentin. „Într-adevăr, nu există nici în calendarul și nici în Sinaxarul Bisericii Ortodoxe un sfânt cu acest nume. Doar pe 16 februarie este pomenit Sfântul Valent, ca diacon al Bisericii din Ierusalim. Sfântul Valentin de astăzi este un import ieftin, fără conținut. Este mai degrabă un pretext, pentru unii din interese pur comerciale, iar pentru alții un prilej de petrecere, de multe ori irațională sau chiar plină de păcate senzuale.

VADIM BEREȘTEANU

Dragobete…
„Dragobetele sărută fetele!”

PAVEL POPA

Pentru mulți dintre noi, Dragobetele este o sărbătoare puțin cunoscută. Astăzi, în avalanșa de sărbători pe parcursul anului calendaristic, Dragobetele rămâne a fi o tradiție neânsemnată. De ce? Poate că nu sau păstrat unele tradiții ale acestei sărbători, sau există, și noi nu știm să le deosebim? Sau, în literatura științifică, și de specialitate aproape că nu se întâlnesc materiale despre Dragobete?. Ne rămâne numai să le aflăm de la bătrânii vetrei, care au fost originile, semnificațiile și tradițiile sărbătorii?. În acest articol nu pretind să fac multă lumină în această privință, dar mi-aș dori ca atunci când veți citit material respectiv să vă întrebați și DVS ce cunoașteți despre Dragobete, să încercați să studiați tradițiile sărbătorii, iar mai apoi să publicăm materialele pe paginile revistei „Realități Culturale” în scopul familiarizării cititorilor. Poate așa vom reuși să restabilim această sărbătoare, care la prima vedere pare să aibă o semnificație atrăgătoare, foarte frumoasă și interesantă pentru noi toți.

Despre etimologia cuvântuluii Dragobete există mai multe viziuni. Ținând cont de presupunerea că Dragobetele vin din negura de vremuri ale istoriei proveniență națiunii noastre, primele surse în cunoașterea originii sărbătorii ar fi publicațiile.

Spre regretul nostru, etnologul Nicolae Constantinescu de la Universitatea din București, a constatat că nu există atestări documentare ale acestei sărbători decât în secolul al XIX-lea, „ceea ce nu înseamnă mare lucru pe scara timpului”. Din punct de vedere etimologic, Nicolae Constantinescu este de părerea că cuvântul Dragobete provine din derivarea cuvântului „drag-dragul” (purcede din slavă), adăugând că „nu putem ști sigur, pentru că în domeniul etimologiei ești tot timpul pe nisipuri mișcătoare”. Analogia cu „drago-bete”, la fel ca „vră-bete” a fost propusă de lingvistul Lazăr Săineanu, sufixul „- bete” fiind folosit în zonele din Oltenia, unde sufixul „ete” în aceste locuri semnifică „adunare, mulțime” etc. Aproape de această părere este și etnograful Marcel Lutic de la Muzeul de Etnografie al Moldovei, care înaintează teoria că proveniența numelui Dragobete are rădăcini în cuvintele din slava veche „dragu” și „biti”, care s-ar traduce prin „a fi drag”. Tot Marcel Lutic, presupune că majoritatea denumirilor ei provin de la „Aflarea Capului Sfântului Ioan Botezătorul”, sărbătoare religioasă celebrată pe 24 februarie care în slavă se numește Glavo-Obretenia. El este de părerea că în perioada Evului mediu Romanii au adaptat-o, astfel apărând sub diverse nume („Vobritenia”, „Rogobete”, „Bragobete”, „Bragovete”), iar cu timpul s-a impus în unele zone (sudul și sud-estul României) ca Dragobete. Rodica Safiu de la România Literară consideră: „E foarte posibil ca la forma actuală să se fi ajuns prin confuzii paronimice, etimologie populară, prin apropierea compusului slav de cuvinte cunoscute din familia lui drag și prin reinterpretarea lui ca nume propriu de persoană; în acest caz, „zeul” s-a născut pornind de la un nume”. N.A. Constantinescu, în „Dicționar onomastic românesc”, 1963, tratează cuvântul „Dragobete” la articolul despre „drag” (cu temă slavă) și ca substantiv comun, însemnând „gândăcel de culoare arămie, verde-deschis pe spate, cu puncte albe pe fiecare elitră”, cunoscută și sub numele de „târtăriță” sau „repede” (Cicindela campestris). Tot la această temă se expune și Al. Ciorănescu în „Dicționarul etimologic al limbii române”, unde propune ca etimon, cu rezerve, cuvântul sârb „drugobrat” ce se traduce prin „cumnat”. În Dicționarul etimologic Român găsim versiunea că cuvântul Dragobete provine din slavonescul substantiv drugobrat „cumnat”. Exact aceeași difiniție este susținută și de „Dicționarul explicativ al limbii române“.

Profesorul universitar, dr. Stelian Dumistrăcel de la Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași în lucrarea „Dragobete, cap de primăvara” (2008) înaintează teza că termenul „Dragobete denumește o insectă (Cicindela campestris, popular spunându-i-se și măsurător sau târtăriță), iar asocierea ei cu începutul primăverii atrage atenția asupra unui reper aparent neânsemnat pentru omul modern, din calendarul orientat după observarea viețuitoarelor“. Important este faptul că zilele respective marchează începutul primăverii, prilej pentru vechi practici magice („se face apa de dragoste” – Șăineanu) și pentru diferite ritualuri („înfrățirea” și „însurățirea” – Adrian Fochi).

Etnologul Romulus Vulcănescu în lucrarea „Mitologia română” (1985), scrie: „Capul de primăvară marca inițial perioada ritului păsărilor, extinsă, apoi, simbolic, la ființele omenești, Dragobetele întruchipându-se într-un personaj masculin „tânăr, voinic, frumos și bun”, ce inspira fetelor și femeilor „încredere și dragoste”, devenit patron al ritualurilor momentului”.

Cea de-a doua teorie ar fi că rădăcinile cuvântului Dragobete sunt de origine dacă. Mai multe mituri îl reprezintă pe Dragobete ca un personaj preluat de la vechii daci și transformat ulterior într-un protector al tinerilor și patron al iubirii. Poziția înaintată de Marcel Lutic remarcă că Dragobete vine de la cuvintele dacice „trago” - țap și „pede” - picioare, acestea transformându-se, în timp, în drago, respectiv bête. „Credem că dacii au avut o divinitate celebrată în această perioadă a anului, divinitate al cărei nume nu ni s-a păstrat, după cum multe alte nume ale divinităților dacice nu ne mai sunt cunoscute” a constatat Martcel Lutic.

Folcloristul basarabean Nicolae Băieșu remarcă în lucrarea „Tradiții etno-folclorice ale sărbătorilor de iarnă” (2008): „Mai târziu limba dacică devenind neânțeleasă trago a ajuns să fie drago (probabil sub influența slavei vechi) iar bête a ră-

mas neschimbat. Amintim, în context, că țapul simbolizează și putere și procreare, fecunditate. Întrevedem aici, totuși, o prea mica asociere a țapului cu sensul sărbătorii în cauză" scrie autorul. Pentru daci, Dragobete era zeul care, ca un „naș cosmic", oficia în cer la începutul primăverii nunta tuturor animalelor. In decursul anilor această tradiție s-a extins și la oameni. Astfel, de Dragobete, fetele și băieții se întâlnesc pentru ca iubirea lor să țina tot anul, precum a păsărilor ce se „logodesc" în acestă zi. Motivația preluării obiceiului respectiv pare a fi profundă, din moment ce păsările erau privite ca mesagere ale zeilor. Cuvântul grecesc „pasăre" tradus în limba română înseamnă „mesaj al cerului". Totodată, Dragobete este și zeul bunei dispoziții. De Dragobete se făceau petreceri de unde, porneau de multe ori viitoarele căsnicii…

„Micul dicționar academic" atestă folosirea cuvântului Dragobete din anul 1774.

În „Obiceiuri populare de peste an – Dicționar", (1997), folcloristul Ion Ghinoiu asociază numele de Dragobete cu un personaj din mitologia populară românească: „zeu tânăr al Panteonului autohton cu dată fixă de celebrare în același sat, dar variabilă de la zonă la zonă (...), patron al dragostei și bunei dispoziții pe plaiurile românești, fiind identificat cu „Cupidon, zeul dragostei în mitologia romană, și cu Eros, zeul iubirii în mitologia greacă". Cupidon a jucat întotdeauna un rol foarte important în sărbătorirea iubirii, fiind unul din cele mai răspândite simboluri ale Zilei Îndrăgostiților. El e cunoscut ca un copilaș înaripat, înarmat cu un arc și o tolbă cu săgeți. Cei a caror inimă e străpunsă de una din săgețile lui Cupidon sunt cuprinși de o dragoste adâncă și înflăcărată. Cupidon este denumirea sa din mitologia romană, unde se mai numeste și Amor; mama sa este Venus, zeița dragostei și a frumuseții. În mitologia greacă, numele lui Cupidon este Eros). Autorul oferă detalii despre familia acestuia, numindu-l „fiu al Babei Dochia și cumnat cu eroul vegetațional Lăzărică". Dicționarul menționează (în plan secund) că Dragobete este și o „sărbătoare dedicată zeului dragostei cu același nume". Tot despre această coincidență: Dragobete / Cupidon menționează și Dicționarul mitologic. In mitologia romană, Cupidon (în latină: cupido) este zeul erotismului și al sexului. In cultura populară Cupidon este frecvent arătat trăgând cu arcul pentru a inspira romantism,dragoste și sex. Cea mai veche theografie grecească, spune despre Cupidon că a fost creat din sex, haos și pământ.

Eros, în mitologia greacă sumbolizează zeul iubirii, fiul lui Hermes (Ares sau Zeus) și al Afroditei și frate cu Anteros. Sub înfățișarea unui copil frumos, uneori înaripat, se ascundea un zeu temut. Cu săgețile lui care nu greșeau niciodată ținta, Eros semăna chinurile mistuitoare ale dragostei atât printre zei, cât și în rândul muritorilor.

În mai multe legende se spune că Dragobete este fiul Babei Dochia – o mare zeiță agrară celebrată la începutul lunii martie, considerată prima zi a primaverii. Baba Dochia (sau Baba Odochia) simbolizeaza unul dintre cele mai importante mituri românești. Exista multe variante ale acestui mit, al carui nume pare a proveni din calendarul bizantin, care pe 1 martie celebra Sfânta Martira Evdokia. Cea mai răspândită variantă este cea a mitului „Traian si Dochia". La această temă, criticul literar George Calinescu spunea că este „rezultatul unei întregi experiențe de viață a poporului român".

Romanii celebreaza pe 1 martie Ziua Babei Dochia - zeiță agrară foarte bătrână, care își găsește sfârșitul de 1 martie, odată cu venirea primăverii și renaște de Sfinții Mucenici, pe 9 martie. In mitologia romana, Dochia aduce aminte de marea zeita Terra Mater și poate fi asociată cu Diana și Iuno de la romani și cu Hera și Artemis de la greci.

Se spune că Baba Dochia a fost una din cele mai răutăcioase soacre, ea trimițându-și nora să culeagă fragi în vârful muntelui într-o zi de 1 martie. Norocul face că pe drum fata să întâlnească un mosneag care i-a dat o grămăjoară de fragi.

O alta varianta a legendei relateaza intenția Babei Dochia de a urca pe munte, dar de data aceasta alături de fiul său, Dragobete. Datorita ploii de 9 zile care le-a zădărnicit planurile, Dochia se hotărăște să dea jos, pe rând, cojoacele a căror greutatea crescuse considerabil. Astfel, se spune că zilele schimbătoare de la începutul lui martie se datoreaza exclusiv Babei Dochia, care își scutură cojoacele de ploaie.

Una dintre multele legende întâlnite în Bucovina, o prezintă pe Dochia drept o fată de împărat care, fugind de împăratul cotropitor ce voia sa o ia de nevastă, s-a travestit în păstoriță, urcând cu o turma de oi în munți. Cum timpul era frumos, a început să lepede din cojoace unul câte unul. Dar aproape ajunsa în vârf, se lăsa deodata un frig, de ziceai că e iarnă. Nefiind deprinsă cu frigul și temându-se să se întoarcă, începu a cârți împotriva lui Dumnezeu. Acesta o pedepsi prefacând-o în stană de piatră, iar oile în bolovani.

Dragobetele se sărbătorea pe 24 februarie. Se presupune că ziua de 24 februarie însemna pentru omul arhaic începutul primăverii, trezirea naturii. În această zi ursul iese din bârlog, păsările își caută cuiburi, iar omul trebuia să participe și el la bucuria naturii. Această versiune este prezentată și de Dicționarul etimologic român unde Dragobéte este numele fiului Babei Dochia, un personaj mitic născocit de fantezia populară. Este menționată o legendă din comuna Albeni, potrivit căreia „Dragobete Iovan era fiul Babei Dochia". Și Simion Florea Marian, în „Sărbătorile la români" (1898-1901, l-a descris ca fiind „o ființă, parte omenească și parte îngerească, un june frumos și nemuritor, care umblă în lume ca și Sântoaderii și Rusalele, dar pe care oamenii nu-l pot vedea, din cauză că lumea s-a spurcat cu sudalme și fărădelegi". Tot aici, autorul mai menționează că Dragobetele mai poate fi întâlnit și sub denumirea de „Dragomir", cunoscut ca un cioban care o însoțește pe Baba Dochia în călătoriile prin munți, dar

reprezintă de asemenea și o figură pozitivă, simbol al primăverii, iar de ziua lui se sărbătorea înnoirea firii și se pregătea de primăvară.

O altă teorie este că sărbătoarea Dragobete provine de la sărbătoarea creștină „Aflarea capului Sf. Ioan Botezătorul" care în popor se mai numește și Dragobete. Ziua lui Dragobete, zeul tinereții, veseliei și al iubirii în mitologia românească coincide din punct de vedere al calendaristicii ortodoxe cu sărbătoarea Aflării Capului Sfântului Ioan Botezătorul, sărbătoare cu origini străvechi. Urmând firul anumitor legende populare, se pare că Dragobete (numit si „Cap de primăvară", „Năvalnicul" sau „Logodnicul Păsărilor") nu era nimeni altul decât fiul Babei Dochia, un flacau extrem de chipeș și iubăreț, care seducea femeile care ii ieseau in cale. Dragobete a rămas însa până în ziua de astăzi ca simbolul suprem al dragostei autohtone. Dr. Nicolae Constantinescu confirmă că „Dragobete - Cap de primăvară", cum se spune în popor, formulă preluată și de către etnologi, în sensul că este una dintre sărbătorile ce prevestesc începutul primăverii. „Am găsit o atestare veche din răspunsurile la chestionarele lui Hașdeu care zicea că Dragobetele se sărbătorea de 1 martie. E un lucru extraordinar, dacă, într-adevăr, într-un timp oarecare a existat o suprapunere între Dragobete și mărțișor", a declarat autorul.

Dragobetele era „o zi frumoasă pentru băieții și fetele mari, ba chiar și pentru bărbații și femeile tinere". Dragobetele mai are și alte nume: „Cap de vară", „Sânt Ion de primăvară", „Dragomiru-Florea" sau „Granguru", a afirmat Marcel Lutic. Marele folclorist Simeon Florea Marian, în „Sărbătorile la români" (1898-1901, reeditare din 1994), a scris că în mai multe comune din Muntenia și mai ales în Oltenia, sărbătoarea creștină „Aflarea capului Sf. Ioan Botezătorul" (din 24 februarie) „se numește Dragobete". El a afirmat că după credința poporului, aceasta este ziua în care toate păsările și animalele se împerechează. „Dragobetele în aceste părți este o zi frumoasă de sărbătoare"; „băieții și fetele au deci credință nestrămutată că în această zi trebuie ca și ei să glumească, să facă Dragobetele, după cum zic ei, ca să fie îndrăgostiți în tot timpul anului". Dragobetele, în această lucrare este prezentat și ca zeul dragostei, bunei dispoziții. De ziua lui se organizau petreceri, deseori urmate de căsătorii. El este protectorul și aducătorul iubirii în casă și în suflet O alta reprezentare a acestuia este cea a unei plante, numite Năvalnic, în folclor fiind răspândită ideea ca Maica Domnului l-a transformat în aceasta pe Dragobete deoarece el a încercat din nesăbuință să-i încurce cărările.

Dincolo de distracții (sugerate de enunțuri mai mult sau mai puțin decente), să ne întoarcem însă la o altă proiecție: după creștinare, intrarea în primăvară – capul de primăvară – era unul dintre momentele importante când se făcea obligatoriu sfeștanie, stropindu-se locuințele cu agheazmă, ca „o curățenie în casă", ca „o dezlegare a casei", exact ca și la Sfântul Andrei cap de iarnă, a constatat dr. Stelian Dumistrăcel în lucrarea „Dragobete, cap de primăvară".

Ovidiu Focșa, etnograf în cadrul Muzeului de Etnografie al Moldovei, a constatat: „despre Dragobete se crede că este un protector al păsărilor, fiind o sărbătoare strâns legată de fertilitate, fecunditate și de renașterea naturii.(...) Această sărbătoare marca revigorarea naturii și nu numai, ci și a omului care, cu această ocazie, se primenea. Era o sărbătoare a revigorării vegetației, a vieții în creștere, o dată cu trecerea la anotimpul de primăvară durata zilei creștea, în contrapondere cu noaptea care descreștea, ca dovadă și zilele sunt mai însorite. Se pare că, în această perioadă, păsările, vegetația dar și oamenii se puneau în acord cu natura, era o nuntă a naturii, însemnând renașterea acesteia, retrezirea la viață, ceea ce este și semnificația centrala a sărbătorii".

Din interviul jurnalistului Raul Florea realizat cu profesorul universitar, dr. Nicolae Constantinescu aflăm despre Dragobete următoarele: „Dragobete este o tradiție cu rădăcini adânci în timp și care a revenit în societatea noastră în ultimii 5-6 ani. Din păcate, noi, românii, nu avem dovezi scrise despre existența obiceiurilor. Cea mai veche atestare ține de jumătatea secolului al XIX-lea, ceea ce nu înseamnă mare lucru pe scara timpului. Numele „Dragobete" e posibil să aibă în rădăcina sa „drag-dragul". Dar oamenii nu și-au pus problema de unde vine numele".

„Toate sărbătorile dedicate iubirii au loc în intervalul sfârșit de februarie, început de martie pentru că sunt evenimente legate de învierea naturii, începutul înfrunzirii pădurilor, întoarcerea păsărilor, ce dau semnificația simbolică a sărbătorii. Se știe că dacă vorbim de cultura populară, ne referim la o cultură a simbolurilor. Noi ne ghidăm după o serie întreagă de sisteme calendaristice, dar cel mai exact pare a fi acest calendar natural, pentru că s-a constituit în raport cu ritmurile naturii. Calendarul pe care îl avem noi în buzunare este un construct savant, intelectual. Dragobetele era o sărbătoare a grupurilor de tineri și copii care ieșeau din sat la pădure, făceau o horă, se sărutau și se strângeau în brațe. Avea toate trăsăturile unei sărbători premaritale, de antamare a unor relații între tinerii din comunitate, ce anticipau nunțile. Nu este o sărbătoare cu acoperire națională. E mai bine cunoscută în sud, mai cu seamă în Oltenia. În Transilvania și în Moldova nu avem atestări, în acest sens. În orice caz, acest obicei e specific locurilor locuite de traci. Putem spune că avem o formulă verbală ca sinteză a acestui obicei: „Dragobetele sărută fetele!". Nu știm însă, cât de veche e, nici nu ne punem această întrebare" - Nicolae Constantinescu despre semnificația tradiției.

Dragobetele se sărbătorește pe 24, 28 februarie sau la 1, 3 și 25 martie, aceste numeroase date fiind cauzate de confuzia oferită de cele două calendare (iulian și gregorian). Dicționarul mitologic și Dicționar explicativ român confirmă că Dragobete este o Sărbătoare religioasă ținută la 24 februarie. Marcel Lutic a observat că acestă sărbătoare are loc „în preajma zilelor Babei Dochia și a echinocțiului de primăvară. Mai ales în sudul României, există o perioadă întreagă, la îngemănarea lunilor februarie cu martie sau, cel mai adesea, în martie care stă sub semnul Dragobetelui".

Data de 24 februarie nu este aleasă întâmplător, ea marchează, în tradiția populară, începutul anului agricol. Deasemenea, este și prima zi dintr-o scurtă perioadă cuprinsă între Dragobete și 9 martie, ca dominație a femeii, reminiscență din cultura arhaică a matriarhatului, restul anului, până la Dragobetele următor este sub semnul patriarhatului. La această dată se spune că se logodesc păsările cerului și cele domestice. De la sărbătoarea simbolică a logodnei păsărilor cerului s-a extins simbolic și la oameni, devenind astfel o sărbătoare a erotismului, a însurățirii fetelor și înfrățirii băieților, a logodnelor. Făptura mitică ce personifică logodna păsărilor și prin extensiune a fetelor și băieților este „zânul" Dragobete. După o legendă mitică, „Dragobete (Iova) era fiul Babei Dochia" ceea ce înseamnă o presupusă filiațiune mitică anterioară denumirii lui ca atare. El patrona sărbătoarea petrecilor.

Îmbrăcați de sărbătoare, fetele și flăcăii se întâlneau în fața bisericii și plecau să caute prin păduri și lunci, flori de primăvară. Dacă se găseau și fragi înfloriți, aceștia erau adunați în buchete și se puneau ulterior în lăutoarea fetelor, timp în care se rosteau cuvintele: „Flori de fragă/Din luna lui Faur/La toată lumea să fiu dragă / Urâciunile să le desparți". Pe dealurile din sat se aprindeau focuri, iar în jurul lor stăteau și vorbeau fetele și băieții.

Această întâlnire se transforma, adesea, într-o adevărată petrecere, cu mâncare și băutură. De multe ori băieții mergeau în satele vecine, chiuind și cântând peste dealuri, pentru a participa acolo la sărbătoarea Dragobetelui.

Uneori, fetele se acuzau unele pe altele pentru farmecele de urăciune făcute împotriva adversarelor, dar de cele mai multe ori tinerii se întalneau pentru a-și face jurăminte de prietenie.

Se mai credea că în ziua de Dragobete păsările nemigrătoare se adună în stoluri, ciripesc, își aleg perechea și încep să-și construiască cuiburile, păsările neâmperecheate acum rămânând fără pui peste vară. Oamenii bătrâni țineau această zi pentru friguri și alte boli.

Folcloristul Constantin Rădulescu-Codin, în lucrarea „Sărbătorile poporului cu obiceiurile, credințele și unele tradiții legate de ele" scria: „Dragobete e flăcău iubieț și umblă prin păduri după fetele și femeile care au lucrat în ziua de Dragobete. Le prinde și le face de râsul lumii, atunci când ele se duc după lemne, flori, bureți ...". De aici și provine răspândita expresie adresată fetelor mari și nevestelor tinere, care îndrăzneau să lucreze în această zi: „Nu te prindă Dragobete prin pădure!".

Tradițional, în această zi, oamenii mai în vârstă îngrijeau de toate animalele din ogradă, dar și de păsările cerului. Tot în aceasta zi, nu se sacrificau animale, în caz contrat s-ar fi distrus rostul împerecherilor. Pentru a fi drăgăstoase întreg anul,femeile obișnuiau să atingă un bărbat din altă localitate. Domnițele bune de măritat aveau grijă să strângă de cu seară ultimele rămășițe de zăpadă, numită zăpada zânelor, pe care o topea. Apa topită din omăt era folosită pe întreg parcursul anului pentru înfrumusețare și pentru diferite descântece de dragoste.

În această zi, bărbații nu trebuie să le supere pe femei, să nu se certe cu ele. Bărbaților nu le va merge bine tot anul. Tinerii aveau obligația, că în ziua respectivă, să aibă dispoziție bună, să glumească, numai în așa mod ei respectau sărbătoarea și, numai atunci se considera că ei vor fi îndrăgostiți tot anul. Se credea că de această zi depinde viitorul fetei. Dacă ea, în ziua respectivă nu se va fi întâlnit cu vreun flăcău, atunci se presupunea că tot anul nu va avea parte de dragoste. Era mare păcat ca în această zi să coase sau să facă curățenie în toată casa.

În aceasta zi, în majoritatea localităților era mare sărbătoare. Se spunea că cine participa la această sărbătoare era ferit de bolile anului, și mai ales de febră. Înveșmântați în straie de sărbătoare, fetele și flăcăii se strângeau în fața bisericii și organizat mergeau în pădure sau pe șes să culeagă flori de primăvară. În sudul țării, fetele întorcânduse în sat de obicei alergau. În majoritatea cazurilor, ele erau urmărite de câte un flăcău chips și vânjos căruia îi căzuse tronc la inimă una dintre ele. Dacă băiatul era iute de picior și o ajungea, iar fatei îi plăcea flăcăul, atunci ea îl săruta în văzul celor prezenți. Considerând că sărutul în această este de bun augur, fetele se lasă sărutate și schiar doresc să fie sărutate de flăcăi. La sate se mai întâlnește și astăzi zicala „Dragobetele sărută fetele !". Fiecare băiat caută să-și sărute partenera în văzul tuturor. Fata care se respecta, se lăsa sărutată numai de flăcăul pe care-l preferă. Fata sărutată în văzul tuturor este considerată logodită cu băiatul ce a sărutat-o. Acest gest (sărut) semnifica și durata logodnei lor pentru un an, sau poate și mai mult. În această zi comunitatea afla ce nunți se vor juca în toamnă.

Iar dacă era frig, ploua sau ningea, tinerii se strângeau într-o casă „să facă de Dragobete", să se veselească și să petreacă, să se țină de jocuri și ghidușii. Tot în această zi, în unele localități, fetele singuratice, sau cele la care nu le plăcea iubitul și își doreau altul, făceau farmece de urăciune împotriva rivalelor în iubire.

Tot de Dragobete se făceau însurățirile între fete și înfrățirile între băieți. Flăcăi își crestau ușor brațul în forma crucii și își atingeau tăieturile rostind jurământul de a rămâne pe viață frați de sânge, se îmbrățișau și se sărutau. Apoi, unul în fața altuia, în prezența tuturor jurau reciproc de sinceritate, înfrăție și că se vor ajuta unul pe altul până la moarte. Ei organizau o masă pentru rude și prieteni. Fraternitatea rituală de tipul înfrățirii și însurățirii a fost un ritual străvechi la tracii nord-dunăreni (daci) cât și la tracii sud-dunăreni (moesi și odrisi) ca și la iliri. Când unul dintre cei înfrățiți părăsea lumea (murea), celălalt trebuia dezlegat, adică desfrățit sau dessurățut la mormântul celuii decedat și înfrățit cu un alt partener. Acest ritual avea loc cât mai departe de mormânt, în alt loc.

Se credea că Dragobetele va ajuta pe țărani să aibe un an mai îmbelșugat și roditor. Cu toate că oamenii nu munceau, la fel ca la sărbătorile religioase, în această zi, era un bun prilej pentru oameni să-și facă curat în casă.

Dragobetele ocrotea și purta noroc îndrăgostiților fiind considerat un veritabil Cupidon românesc.

Dragobetele este similar cu Năvalnic (Limba vacii).

Când cineva merge la pădure să culeagă Năvalnic trebuie să nu fie supărat, pentru că el cere veselie și voie bună: „Cum năvălește lumea la zahăr, așa să năvălească și dragostea la mine în casă".

Simbolica Dragobetelui este variată și interesantă - îngemănează în esența sa atât începutul unui nou anotimp și al reânvierii naturii, cât și sfârșitul desfățurilor lumești căci începe Postul Sfânt al Paștelui. In unele zone ale țării, fetele și baieții se logodesc în aceasta zi își jură credință unii altora. Chiar dacă nu are un iubit, o fată trebuie măcar să râdă și să facă glume cu băieții în această zi pentru a se mărita în curând. Fetele poartă la ureche muguri din arborii de pădure pe care ăi culeg singure și îi numesc „Dragobeți". Domnițele strâng viorele și tămâioasă, pe care le păstrează la icoane, fiind folosite apoi în diverse farmece de dragoste. Prin unele locuri, există și obiceiul ca fetele mari să strângă apa din omătul netopit. Această apă, păstrată cu mare grijă, are proprietăți magice, spunându-se că este născută din surâsul zânelor, putând face fetele mai frumoase, mai drăgăstoase și mereu iubite. Trebuie neapărat să te întâlnești cu ocazia sărbătorii Dragobetelor cu persona iubită dacă dorești să păstrezi dragostea acesteia neștirbită pentru întreg anul. Cei care iau parte la această sărbătoare a veseliei și a voii bune, vor avea un an plin cu de toate, și cu împliniri, și cu bogății. Cei care se logodesc oficial sau simbolic în această zi vor avea mult noroc în acel an și nu vor întampina probleme de sănătate.

Tradițional, Dragobeți li se mai zice și flăcăilor îndrăgostiți, deasemenea și mugurii culeși de fete de pe crengile copacilor și puși la ureche precum cireșele în luna mai. Dragobeții se întreceau să învârtă fetele în brațe. Primăvara, când se organiza hora, tinerii jucau pe melodia unui cântec care părea să fie un descântec, care chema iubirea aproximativ așa: „Frunzuliță de susai, să vină luna lui mai/ Să văd codrul ca un Rai, poiana plină de cai/ Și cireșul ne-mbumbit, ce mai vreme de iubit/ Au venit și fluturașii, să se joace copilașii!/ Ieși mândruță până-n prag, cu firul băgat pe ac/ Și te uită în deal cu drag/ Ca frunzând frunza de fag și cireșul de-ambumbit/ Ce mai vreme de iubit!"

Se spune că în ziua de Dradobete se fac cele mai multe vrăji de dragoste:

— în această zi bărbații trebuie să se afle în relații cordiale cu persoanele de sex feminin, nu le este permis să necăjească femeile, să participle la certi, gâlcevi căci astfel îi așteptă o primăvară cu ghinion și un an deloc prielnic;

— femeile obișnuiau să atingă un bărbat din alt sat pentru a fi drăgăstoase tot anul;

— fetele care își clătesc ochii cu apa obținută prin topirea zăpezii, vor cuceri prin frumusețea lor bărbații iubiți;

— această zi trebuie petrecută alături de alți oameni, în alt loc, dar nu acasă, alături de alți băieti și fete, în veselie și glume;

— ploaia de Dragobete e semn al unei primăveri timpurii și frumoase;

— dacă auzi o pupăză în această zi, înseamnă că vei fi destoinic tot anul, iar dacă plouă, primăvara va veni devreme și va fi frumoasă;

— activitățile mai importante sunt interzise în această zi, fiind considerate aducătoare de neânțelegeri și necazuri în căsnicie;

— băiatul și fata, care ies împreună în această zi și nu se sărută, în acel an nu se vor mai iubi;

— dacă nu se sărbătorea în vreun an Dragobetele, se credea că tinerii nu se vor putea îndrăgosti în anul care urma; în plus, un semn rău era dacă o fată sau un băiat nu întâlneau la Dragobete măcar un reprezentant al sexului opus, se spunea că în tot acel an nu vor avea iubiți;

— dacă vor ca iubirea să rămâna vie de-a lungul întregului an, tinerii care formeaza un cuplu trebuie să se sărute în această zi;

— nu ai voie să plângi în ziua de Dragobete, lacrimile care curg în această zi sunt aducătoare de necazuri și supărări în lunile care vor urma;

— fetele tinere, curioase să își afle ursitul, își pun busuioc sfințit sub pernă, având credință că Dragobetele le va ajuta să găsească iubirea adevărată.

Dragostea (iubirea) este într-adevăr un lucru sfânt, dumnezeiesc, o trăire dintr-o altă lume. Chiar și Biblia spune că cea mai mare dintre toate este „dragostea". Pentru că Dumnezeu este Dragoste. Ce zi frumoasă trebuie să fie, este ziua în care sărbătorim ceea ce este Dumnezeu, deci în primul rând am putea spune că este ziua Lui, sau dacă nu vrem să acordăm această zi pentru izvorul dragostei măcar să ne bucurăm de roadele acestui izvor. Dar unde este Hristos?, … acum înțeleg… Ziua de astăzi este închinată lui Cupidon, zeul dragostei. Poate este bine și așa că e foarte simpatic reprezentat, și în plus…chiar să fie așa important că doar zeii sunt idoli.

Dacă suntem fericiți, ce mai contează?.

Singurul inconvenient este că fericirea durează foarte puțin, și atrage după ea… Dar dacă nu este așa…, atunci cum este...?

Literatura studiată:

• N. A Constantinescu, „Dicționar onomastic românesc", 1963.

• Mihai Vinereanu, „Dicționarul etimologic al limbii române", 2008.

• Nicolae Andrei, „Dicționarul etimologic Romă", 2003.

• Academia Română, „Dicționarul explicativ al limbii române", editia a III-a, 2009.

• Nicolae Băieșu „Tradiții etno-folclorice ale sărbătorilor de iarnă", 2008.

• Ion Ghinoiu, „Obiceiuri populare de peste an – Dicționar", 1997.

• George Lăzărescu, „Dicționarul de mitologiă", 1992.

• Simeon Florea Marian, „Sărbătorile la români", 1898-1901.

• Romulus Vulcănescu, „Mitologia română", 1985.

• Constantin Rădulescu-Codin, D. Mihalache, „Sărbătorile poporului cu obiceiurile, credințele și unele tradiții legate de ele", 1909.

• Stelian Dumistrăcel, „Dragobete, cap de primăvară", 2008

Educația estetică și personalitatea

NADEJDA PUGACESCU,
profesor, mun. Chișinău

Existența, la fel ca și viața copilului se dezvoltă în baza legilor intelectuale și practice, cât și în strânsă legătură cu legile frumosului, armonia și esteticul, care îl înconjoară. Copilul poate devein operă de artă, numai dacă are la baza vieții sale idealul ca model. Adesea ori, în sânul naturii, mai bine zis în viața zilnică întâlnim frumosul în diferite momente și contexte, care lasă impresii plăcute ochiului și nu numai. Toate aceste sunt strâns legate între ele contopind concomitent arta frumosului cu arta de a trăi, transformând viața în capodoperă. Pentru a realiza acest ideal este nevoie ca societatea (familia, grădinița, școala, etc…) să ofere condițiile necesare. Aceasta se poate întâmpla numai într-o societate unde poporul este fericit, sau cel puțin tinde să fie fericit. Altfel, cei care îl înconjoară nu au posibilitatea să participe la acest joc în care toți factorii societății să tindă spre frumusețe. Doar în comun vor izbuti să contribuie la formarea idealului respectiv și în aceste condiții frumosul va exista în toți, și nu în afara lui, înfiltrând frumosul în cultură, iar cultura este partea componentă a societății în care trăim. O asemenea societate impune relații frumoase bazate pe respect și dragoste de oameni, de cultura tradițională, de limba și istoria poporului, grădinițe și școli la gradul superlativ, vestimentație elegantă, bunuri de consum, arhitectură, ceremonii, spații comerciale, etc. Întotdeauna frumosul a fost atras de educație. În acest context, rolul principal îi revine profesorului care trebuie să cultive la elevi arta învățării și educației, având un program de studio bine definit. Experiența de viață ne-a demonstrat că frumosul se evidențiază în toate activitățile umane: nașterea, moartea, căsătoria, războiul, pacea, etc.

Educația estetică asigură întâlnirea dintre copil și frumos, ea luminează concepția umană, crează punți spre noi căi: de alegere, de opțiune, de asimilare. Pentru a iubi cu adevărat trebuie săi înțelegi difinitiv lexica ei. În societatea noastră există analfabetismul estetic, care te face imposibil în fața frumosului din jur din cauza lipsei receptivității societății față de acest lucru, o lipsă de comunicare, a sensibilității, care nu se adaptează noilor valori. Pentru a realiza necesitățile spirituale la nivelul cuvenit, este nevoie în permanență de o înnoire a sensibilității receptive. Educația estetică pregătește mintal copilul în înțelegerea și aprecierea frumosului, și a esteticului, stimulează, întemeiază comportamentul uman al persoanei și al societății întregi în care trăiește omul.

Estetica este știința despre frumos, studiind legile și categoriile frumosului. Ea utilizează una dintre componentele educației în formarea personalității, promovând potențialul educativ al frumosului estetic, social si natural. În acest scop constatăm unele **categorii ale educației estetice**:

— **idealul estetic** este modelul estetic spre care aspiră să-l cultive, să-l finalizeze un individ;

— **stilul estetic** promovează calitățile, capacitatea copilului de a percepe și a trai frumosul;

— **gustul estetic** reprezintă calitatea și capacitatea elevului de a iubi, a aprecia frumosul sub raport cognitiv, afectiv și comportamental;

— **spiritul de creație** manifestă capacitatea si abilitatea persoanei și a societății, cultivă potențialul creator al personalității.

Obiectivele educției estetice pot fi delimitate în două grupe representative, a) și b):

a) Obiective care contribuie la formarea capacității de a percepe, la însușirea și folosire adecvată a valorilor estetice. Cu ajutorul obiectivelor din această grupă educatorii, profesorii, specialiștii din cultură și nu numai, vor contribui la formarea personalității în spiritul cerintelor necesității de a cunoaște, la evaluarea și folosirea adecvată a valorilor estetice în formarea conștiinței, a conduitei persoanei, în raport cu cerințele generale ale integrării acesteia în universul estetic. Acestă grupă este reprezentată prin **următoarele obiective:**

— capacitatea de a înțelege fenomenul estetic și pregătirea pentru perceperea limbajului lui, a procedeelor, fenomenelor de manifestare a valorilor estetice, cultivarea simțurilor prin sesizarea conformațiilor cromatice, acustice, etalate de opera de artă, de stimulare a reacțiilor proprii receptării artistice personale, spontane, autentice;

— formarea gustului estetic bazat pe însușirea valorilor în urma sensibilității proprii, dezvoltarea analizei estetice, a posibilității de a conceptualiza impresia produsă de operele receptate. Gustul estetic este un sistem de capacități cu funcția de a reacționa spontan, printr-un sentiment de satisfacție sau insatisfacție, față de obiectele și procesele naturii, de operele artistice. Judecata estetica poate fi realizată având la bază un principiu de deliberare, de ierarhizare a obiectelor estetice conform unor criterii generale și statornice, personale și autentice, de apreciere;

— formarea sentimentelor și a convingerilor estetice, stimularea trăirilor afective superioare caracterizate prin intensitate, profunzime și finalitate: respectul și dragostea față de artă, pasiunea pentru frumos. Gustul estetic, judecata estetica, idealul estetic, sentimentele și convingerile estetice sunt principalele componente ale atitudinii estetice.

b) Obiective care dezvoltă capacitățile, creărea noilor valori estetice, cultivărea aptitudinilor estetice creatoare. Această grupă evidențiază căile de dezvoltare a creativității estetice:

— depistarea și dezvoltarea aptitudinilor speciale pentru diferite genuri de arte în raport cu potențialitatea lor prin activități educative judicios concepute;

— formarea și educarea deprinderilor, abilităților necesare specificului creației respective;

Sarcina de bază a artei este creativitatea, atitudinea estetică, finalitatea educatiei estetice. Unui anumit domeniu de activitate îi aparțin două tipuri de creativitate**: generala**; și **proprie**. **Dezvoltarea aptitudinilor estetice creatoare presupune:** stimularea aptitudinilor creatoare în recepția estetică, dezvoltarea imaginației integratoare în raport cu opera de artă receptată; formarea capacității de a comunica trăirea estetică; dezvoltarea capacității de a surprinde, a aprecia și a exprima artistic aspectele naturii, existenței cotidiene; stimularea necesității frumosului; formarea abilităților estetice și a deprinderii de a le folosi consecvent în activitate, în viața cotidiană.

Principiile educatiei estetice:

Educărea estetică prin valori autentice presupune dezvoltarea capacității de a reproduce valori estetice, de a le deosebi de nonvalori. Se recomanda profesorilor să se bazeze pe valori estetice din patrimoniul național și universal.

Perceperea profundă și creatoare a operelor de artă si a valorilor estetice în general se impune pentru înțelegerea lor de esență. Perceperea superficială poate fi cauzată de: lipsa unei temeinice culturi estetice, lipsa aptitudinilor estetice.

Perceperea unitară a conținutului și formei presupune înțelegerea celor doua condiții de manifestare a operei de artă, a valorii estetice, oricare ar fi conținutul și forma. Perceperea unitară stă la baza fuziunii funcționale a intelectului și afectivității în același timp, care determină revelația estetică. Principiul respectiv recomandă cadrelor pedagogice să realizeze analize complexe, pentru a depista cunoașterea elevilor a formei și a conținutului operei, corelațiile între acestea și caracterul unitar de echilibru.

Principiul înțelegerii și situării contextuale a fenomenului estetic recomandă cunoașterea temeinică a corelatiilor dintre operă, creator și condițiile istorico-sociale, abordarea cunoașterii și aprecierea operei de artă la un nivel interdisciplinar, aceasta contribuie la atingerea obiectivelor fundamentale ale educației estetice ca: formarea capacității de apreciere și evaluare a operelor de artă; formarea gustului și idealului estetic.

Metodele întrebuințate în educația estetica sunt comune cu cele folosite în întregul proces educativ, cum ar fi:

— **Exercițiul** contribuie la dezvoltarea sensibilității și receptivității estetice. Exercițiul stă la baza capacității de a folosi, reproduce sau a crea valori estetice. El poate îmbrăca noi forme: exersarea unor capacităti perceptive, exerciții de traducere reciprocă a limbajelor artistice sau exerciții tehnice.

— **Explicația** intervine ca moment introductiv în achiziționarea de cunoștințe teoretice, în dobândirea de deprinderi artistice specifice.

— **Demonstrația** stă la îndemâna cadrului didactic specializat într-un domeniu al artei. Educația estetică necesită un sistem metodologic care, folosit conform obiectivelor propuse, specificului conținutului valorilor estetice incluse în procesul educației, al particularităților individuale pe care le manifestă, să poată asigura nivelul de eficiență a educației estetice de valoare. Printre modalitățile de realizare a educației estetice se înscriu: educația muzicală, coregrafică, plastică, cinematografică, toate acestea pot fi realizate în cadre formale de educație și nonformale sau informale.

Tradiție și Contemporaneitate în Muzica Corală

GHEORGHE GARBUZ,
dirijor de cor, grad didactic-I

Înainte de a prezenta o scurtă evoluție a muzicii corale este necesar să amintesc ce este acela Cor. Așa cum apare în dicționarele de specialitate, în manuale și cursuri, corul este „o reuniune de cântăreți, amatori sau profesioniști, aplecați spre același țel: interpretare artistică a unor lucrări destinate cântului coral" este așadar „un ansamblu de voci, un instrument complex, organizat după principii de mult statornicite și adaptate treptat epocilor prin care a trecut"

Numele și-l trage de la corul grec antic „Khoros, preluat și de romani, Chorus".

Primele încercări de polifonie, timide și suspectate de Biserică, apar abia spre sfârșitul sec. IX. Cele mai multe aveau la bază cântul gregorian (cantus firmus), care nu putea fi modificat. Abia mai târziu i se adăuga acestuia o nouă voce, apoi alta.

Progrese în polifonie sunt înregistrate abia în sec. XIII – XIV („ars antiqua" și „ars nova"), când muzicienii încep să scrie pe versurile marilor poeți Dante, Petrarca, Bocaccio, ș.a.

In această perioadă apar imitația, canonul, scrierea de mai multe note, ritmica devenind bogată și variată.

O frumoasă dezvoltare înregistrează motetul - cântare corală dintre cele mai vechi, alături de care apar: messa, balada, chansonul, caccia, hota, rödeul, fuga, ș.a.

În perioada Renașterii, nota dominantă era polifonia, o polifonie rafinată, numită „epoca de aur" sau „viața nouă". Începe scriitura pentru coruri multiple și, aproape obișnuit la 5 voci. Apar numeroase elemente cromatice, muzica transformându-se într-o artă expresivă, legată de sufletul omenesc.

Viața muzicală este intensă. Madrigalul italian este luat ca model și s-a răspândit în toată Europa (madri-

galuri celebre a compus Andreea Gabrieli (1533-1585),Claudio Monteverdi (1567-1643). Alături de madrigal, chansonul – continuare a artei truverilor și trubadurilor, cucerește lumea (sunt renumiți Guillaume Dufay si Giles Binchois).

Odată cu reforma lui Luther (1483-1546) apare coralul, care va înflori în operele lui Bach și ale contemporanilor săi.

Mare geniu, Giovanni Pierluigi da Palestrina (1526 – 1594), maestru al muzicii corale „a capella", renumit compozitor, organist și dirijor italian și-a petrecut cea mai mare parte a vieții în serviciul direct al papilor, în corul pontifical al catedralei. Palestrina a scris numai muzică vocală sacră și laică (104 misse, 68 ofertorii, 600 motete, 200 madrigale, psalmi, imnuri) dezvăluind, alături de o profundă cunoaștere a artei contrapunctului, o mare măiestrie polifonică și o ilustrare unică a cuvintelor.

Compozitorii Renașterii au creat un puternic stil al lor: suplețea melodiilor, perfecta identitate a muzicii față de text, expresivitatea pauzelor, a coroanelor, îmbinarea polifoniei cu armonia, preocupări pentru coloritul timbral ș.a.

În Renașterea târzie se trece la un stil mai transparent, ajungându-se la monodia acompaniată.

Perioada preclasică este legată de compozitori de mare prestigiu; stilul baroc din creația corală i-a preocupat în largă măsură pe Heinrich Schütz (1585 – 1672), Georg Friedrich Händel (1685-1759) și Johann Sebastian Bach (1685-1750). În partiturile acestora, indicațiile de agogica și dinamica sunt ceva mai numeroase decât în Renaștere, dar mult prea puține față de partiturile romantice sau contemporane.

„Totuși, nu putem crede că în acea epocă nu se cânta expresiv. Coriștii renumitului Thamanerchor se bucurau de o frumoasă cultură muzicală, și erau selecționați nu numai pentru voci de calitate, ci și pentru simțirea lor muzicală aleasă. Să nu uităm că atunci când îi instruia și îi dirija Bach, corul purta o tradiție de peste 500 ani".

Clasicismul a urmărit perfecțiunea formelor și a scrisului ales, optând pentru moderație în expresie, pentru cultivarea frumuseții ideale. S-a manifestat în aproape toată Europa prin mari compozitori ca: Christoph Willibald Gluck, Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart și Ludwig van Beethoven.

Către sfârșitul sec. XVIII își face apariția un alt curent literar și artistic – romantismul. Acesta creează o estetică nouă, un suflu nou, progresist.

O parte din compozitorii romantici (Weber, Schubert, Schumann, Bartholdy) au fost continuatori ai artei clasice, cu evidente înclinații către romantism; alții sunt pe deplin romantici (Berlioz, Wagner, Verdi, Chopin, Liszt, R. Strauss), iar Brahms e considerat neo-romantic ori neo-clasic.

Corul a câștigat mult în expresie: armonii bogate, fraze de largă respirație, ritmuri deosebite, influențe folclorice, cromatisme.

Lucrări corale de înaltă ținută au scris Saint-Saëns, Schubert, Schumann, Felix Mendelssohn – Bartholdy.

O mare influență asupra romanticilor a avut-o J. J. Rousseau, de la care aceștia au adoptat individualismul romantic, Rousseau a afirmat pentru prima oară că fiecare om este original, având o structura psihologică cu desăvârșire unică, inimitabilă și inedită.

Lucrările romantice au o logică în evoluția dramatismului lor. Fraza romantică are un ambitus mai larg. În partiturile corale sunt frecvenți termeni ca mezzo-voce, sotto-voce, parlando, piagendo ș.a.

Prezența romantismului s-a simțit și în sec.XIX la muzicienii ruși, cehi, scandinavi (Ceaikovski, Dvorak, Ed. Grieg).

Spre sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX apar noi curente: verismul (în Italia), impresionismul (în Franța), dodecafonismul (în Austria), neoclasicismul (în alte țări).

Muzica impresionistă are ritmuri noi, limbaj nou, armonii politonale, cu multe disonanțe, cu scări modale, cu multe elemente expresive, de o mare finețe, sonoritatea corului fiind „catifelată, învăluitoare, dulce, iradiantă, uneori evazivă".

Claude Debussy, reprezentant al impresionismului a scris mai puțin pentru cor „a capella" și mai multă muzică pentru voci solistice și muzică instrumentală. Alți adepți au fost: Maurice Ravel, Albert Roussel (Franța), Manuel De Falla (Spania), Ottorino Respighi (Italia), Alfred Alessandrescu (1493-1959) și Ion Nonna Otescu (1888-1940, România).

Impresionismul deschide drum epocii contemporane. Apare un stil nou, care desființează funcțiile tonale clasice: atonalismul. Ca reprezentanți: Arnold Schonberg, Alban Berg, Anton Webern, dar și înaintași ai acestora: Stravinski, Bartok, Prokofiev, Scriabin, R. Strauss.

Schonberg dă naștere sistemului dodecafonic, serialismului (organizarea celor 12 sunete pe serii). Apare în acest timp un nou curent, expresionismul; muzica devine mai aspră „disonanța este folosită ca principiu de bază și este perpetuă".

Creația corală basarabeană a parcurs un proces complex de formare, „diferențiat, strâns legat de patosul și aspirațiile mulțimilor, cu implicații adânci pe planul conștiinței"

Stilul coral rus, venit la noi prin Gavriil Musicescu și menținut de Antonin Ciolan se împletește cu stilul coral german, adus de Gh. Dima și cu cel al școlii corale franceze, adus de D.G. Kiriac.

Primele coruri semnate de Al. Flechtenmacher, M. Berezovschi, G. Musicescu, T. Popovici, C. Porumbescu au jucat rolul adevăratelor imnuri de libertate socială și unitate națională.

Piesele corale ale lui Ed. Wachmann (de al cărui nume este legată și înființarea primei noastre orchestre simfonice, în 1866) reunesc expresivitatea originală cu cântarea modală.

Auzul muzical, vocea este tot un dar al naturii. Vocea poate fi studiată din mai multe puncte de vedere: anatomic, fiziologic, psihologic. Dacă auzul este mijlocul de percepere a muzicii, vocea este principalul mijloc de interpretare a acestei arte. Pentru a favoriza buna dezvoltare a vocii elevilor, este necesar să-i obișnuim sa-și îngrijască ei înșuși

vocea. Ca orce act fiziologic, respirația este un fenomen, ce se petrece în mod natural.

• Respirație costodiafragmală: fiziologic, respirația dată este ușoară, având mare cavitate inspiratorie, în care se poate înmagazina o bogată cantitate de aer, dat fiind că regiunea unde se petrece acest proces este foarte elastică.

• Respirația continuă: folosirea metodei respirației continuă presupune o tehnică de respirție avansată, ea constitue o deprindere colectivă,care determină la coriști simțul de ansamblu.

• Articulația: are un rol important în procesul cântecului, ce duce la o sonoritate omogenă și reglează funcționarea poziției juste a gurii în timpul cântării.

• Dicția: interpretarea poate fi expresivă numai posedând o dicție corectă, coordonată cu procesele de respirație și producere a sunetului.

• Intonația: pentru a obține o intonație perfectă, trebue să lucrăm cu perseverență asupra fiecărui interval, acord.

Solfegierea este un procedeu specific muzicii vocal-corale, ea constitue, deopotrivă, un scop și mijloc de învățare a muzicii corale.

Solfegierea colectivă, pe grupuri și individuală ete determinată de specificul muzicii și de considerentele metodice. Un astfel de autocontrol este foarte important ca fragmentul respectiv să fie solfegiat mai întâi de tot corul ori grupul de solfegiu, și numai după acea să se treacă la solfegierea lui în grupuri mici și individual.

Ansamblul coral presupune, întâi de toate, deplina coordonare între toți membrii săi în vremea interpretării creației muzicale, îndeplinirea desăvârșită a tutror cerințelor dirijorului. Am amintit aici doar unile aspecte, mai importante, de care dirijorul de cor trbuie să țină sama în activitatea sa.

SĂRBĂTORI TRADIȚIONALE

Eminescu – izvorul și lacrima de foc a Universului...

„Dacă românii recunosc în Eminescu pe cel mai mare poet al lor e pentru că Eminescu tocmai a știut să exprime în mod remarcabil sufletul țării sale, traducând cu fidelitate aspirațiile sau visurile compatrioților săi" (Alian Gjuilerman).

Eminescu – izvorul și lacrima de foc a Universului... — așa a fost numită Expoziția de carte organizată de către Biblioteca Publică Molovata Nouă, raionul Dubăsari, care a făcut o trecere în revistă a operei lui Eminescu.

15 iunie, ziua de naștere a poetului național, coincide cu frumoasele sărbători de iarnă, tradiții și obiceiuri – valori incontestabile a neamului nostru.

Măria Sa Geniul s-a născut la Botoșani și a copilărit la Ipotești, a debutat în literatura româna prin 1870, devenind un mentor al sec. XIX-lea, un reper mereu actual pentru creatori, luceafărul poieziei noastre.

Prin varietatea temelor, motivelor, ideilor, prin profunzimea gândirii și perfecțiunea formei, Mihai Eminescu a dat poeziei românești dimensiunile care îi lipseau.

Din dragoste față de regele poezie, dar și cu ocazia zilei de naștere a poetului, Biblioteca publică Molovata Nouă a organizat Ziua ușilor deschise pentru utilizatorii bibliotecii. Această manifestare culturală a inclus un ciclu de activități consacrate Zilei de naștere a marelui poet, cum ar fi: Excursii la bibliotecă; Ciclul de lecturi eminesciene „Mihai Eminescu –cel mai mare poet al neamului"; Revista bibliografică „Să-l cunoaștem pe Eminescu"; Polițele tematice cu genericul „Eminescu - o lume dăruită nouă".

Participanți la eveniment au fost elevii gimnaziului „Anatol Codru " din localitate. Tradițional, ei au venit pregătiți. Au recitat cu mult har poeziile iubitului poet: „Ce te legeni codrule" – Mihaela Palega, eleva clasei a IV-a, Andreea Gațcan din aceeași clasă a recitat poezia „Somnoroase păsărele" iar Valeria Alexandrov din clasa a II-a a declamat poiezia „O rămâi" ș.a., Au cântat mai multe cântece pe versurile lui Mihai Eminescu. Ei au participat activ la discuții, acumulând noi cunoștințe despre opera eminesciană.

La finele sărbătorii, elevii ne-au colindat creând o atmosferă cu adevărat dumnezeească. Nu au fost lipsă nici îndemnurile poetului drag:

— Citește! Numai citind mereu, creerul tău va deveni un laborator de idei, din care vei întocmi interesul și filozofia vieții;

— Cărțile trebuie să fie oglinzile de aur ale realității.

Liste bibliografice și cele de recomandare a operei poetului asemenea au fost întitulate -

Eminescu e gândire,
Este marele cuvânt.
Eminescu e iubirea,
Este dorul cel mai sfânt.

Iubiții pe Eminescu — poetul sufletului neamului nostru!

Aplecați-vă înțelepciunea asupra operelor Măriei Sale, așa veți înțelege mai bine viața și o veți trăi cu tâlc...

VALENTINA VERLAN,
șefa bibliotecii publice

Deschide ușa, creștine!

ELENA CHISE, CCC „Ghiocel”,
sect. Ciocana, mun. Chișinău

Clinchet de clopoței și colinde străbune… miros de brad, de cozonac, de portocale… sentiment de bucurie împărtășită… dorință de a fi mai bun, mai generos… …E starea sărbătorilor de iarnă care ne inundă ființa în fiecare an și care ne apropie de cei dragi.

Devenit deja o tradiție, în luna decembrie se desfășoară concursul „Să trăiți, să înfloriți”. Este poate, unica manifestare artistică, în cadrul căreia fiecare ceată ajunsă în scenă dorește celor prezenți „Să vă fie de bine!” și „La mulți Ani!”. Și-n acest an, în sectorul Ciocana, la 15 decembrie 2011, în incinta Liceului Teoretic „Constantin Negruzzi” s-a desfășurat o ediție deosebită, găzduind în scenă 21 de cete de colindători, demonstrând încă o dată, că tradițiile și obiceiurile sărbătorilor de iarnă lăsate nouă de bunii noștri înaintași nu vor dispărea. Actorii principali ai concursului au fost formațiile folclorice „Colindița” de la școala primară nr. 83 (cond. Iulia Osoianu), de la Liceul Teoretic „Constantin Negruzzi” (cond. Maria Osoianu-Bivol), de la Școala primară nr. 82 (cond. Maria Osoianu-Bivol), „Mierlița” de la Liceul Teoretic „Toader Bubuiog” (cond. Tudor Chiciuc și Maria Eremia), Școala primară nr. 12, Liceul Teoretic„Ștefan Vodă” (cond. Maria Perciuleac), CCC Vadul lui Vodă (cond. R. Reabaia), Liceul Teoretic „Olimp” (con. Galina Golovco), Școala primară nr. 95 (cond. Larisa Dobreva și Aliona Nacu), „Foișor” de la Liceul Teoretic „M. Berezovschi” (cond. Ada Guțu), „Lăstărașii” de la Liceul Teoretic „Gheorghe Ghimpu”, (cond. Mihai Burciu), CCC „Ghiocel” (cond. Andrei Vintilă), „Măruț-Mărgăritar” de la Liceul Teoretic „Ginta Latină” (cond. Romela Osoianu – Roșca). Toți concurenții au prezentat colinde, urături, sorcova, semănatul și jocul teatralizat „Capra”.

La capitolul jocul teatralizat, excepție au fost ansamblul „Colindița”, care a prezentat cu multă autenticitate jocul teatralizat „Berbecul”, iar „Ursul ” din satul Horești, Fălești a fost promovat de către ansamblul folcloric al Liceului Teoretic „Constantin Negruzzi”.

Deosebită a fost prestația ansamblului „Mierlița”, care a frapat publicul cu numărul impunător de interpreți și de măști confecționate cu multă dragoste și cunoaștere profundă a tradiției.

Colectivul artistic al școlii primare nr. 95 (instituție cu predare în limba rusă), merită cele mai frumoase cuvinte de laudă. Ei au muncit mult promovând repertoriul în limba română, ceea ce a mirat spectatorul.

Ținând cont de Autenticitatea repertoriului, a costumului tradițional și a recuzitei; Măiestria interpretativă și realizarea scenică a materialului folcloric; Originalitatea evoluării; Cultura și ținuta scenică, juriul a decis să ofere **Mențiune** liceelor: „Dacia”, „T. Bubuiog” (măști tradiționale), „Gh. Ghimpu” (plugușor), „P. Zadnipru” (colindă), gimnaziilor nr. 74 și nr.35 (urătură), nr. 44 (colind).

De locul **III** sau învrednicit școlile nr. 95, nr.12, liceele Budești, „Olimp” și CCC Vadul lui Vodă. **Locul II** a revenit CCC „Ghiocel”, școlilor primare nr. 82, nr. 83, liceelor „Orizont”, „Ginta Latină” și „Ștefan Vodă”.

Locul I a fost decernat liceelor „C. Negruzzi” și „M. Berezovschi.

Potrivit președintelui juriului, dlui Victor Ghilaș, concursul dat, a avut ca scop orientarea copiilor la origini, la strămoșii noștri care au creat aceste colinde și urături și au proiectat în ele diferite modele ale vieții lor, iar datorită creației populare s-au păstrat în timp.

Participanții au transmis emoții pozitive în ajunul sărbătorilor de iarnă și au fost răsplătiți cu dulciuri și diplome de către Direcția Educație, Tineret și Sport din sec. Ciocana. Organizatorii concursului, etapa de sector, au fost Direcția Generală Educație Tineret și Sport a mun. Chisinau în persoana dnelor Galina Gârbea și Maia Grajdari, specialiști principali și Centrul de Creație a Copiilor „Ghiocel” în persoana dnei director - Ina Patrașco.

Adresăm mulțumiri deosebite administrației Liceului Teoretic „C. Negruzzi” pentru oferirea sălii și a condițiilor necesare în desfășurarea cu succes a concursului.

La mulți ani!

Nuntă de Aur în prag de An Nou

În seara de Revelion 2012, până la începerea spectacolului, în incinta Casei de cultură era forfotă mare, căci pregătirile pentru petrecerea anului 2011 erau pe ultima sută de metri și, mai ales, se marca un eveniment în viața socială și culturală a satului, mai cu seamă, în viața familiară a celor trei cupluri: dna Lidia și dl Andrei Dodu, dna Nina și dl Mihail Iavița, dna Galina și dl Dumitru Chițul.

Aceste familii, împreună cu rudele și prietenii apropiați au fost plăcut surprinși, fiindcă au avut marea onoare și deosebita ocazie de ași celebra Nunta de Aur (50 de ani de căsnicie) chiar în seara de Revelion, în scena mare, bine amenajată în stil de Casă Mare cu ladă de zestre și masă de sărbătoare.

După un program scurt de colinde și urături a intrat în scenă o pereche de vornicei, cu colac de nuntă împodobit, care au luat ca prin asalt publicul cu vestea lor:

Bună vreme, gospodari,
Oameni buni și fete mari !
Am venit din depărtare
Să vă aducem veste mare!
Dacă Dumnezeu pe noi ne va ajuta,
În seara aceasta Nuntă de Aur vom juca...
Hai mișcați, ce mai stați?
Primiți Nunta, măi fârtați!

Și cât ai clipi din ochi, scena a fost inundată de un alai de nuntă cu chiote și veselie, în fruntea căruia se aflau cuconii miri și mirese împreună cu copiii și nepoții lor,vestimentați cât mai frumos: cu buchete prinse-n piept și flori în păr, ba chiar și cu rochii de mireasă.

Formația folclorică „Cociereanca", împreună cu o mică orchestră de muzică populară au ținut isonul întreaga seară iar publicul s-a aflat în suspans.

Primarul, dl Ion Mițcul a comunicat un mesaj de felicitare omagiaților, a oferit cadouri în bani, în valoare de 500 lei pentru fiecare cuplu. Ba chiar le-a și pus tradiționala întrebare: „De bună voie și nesilit de nimeni luați în căsătorie pe doamna...". S-au ciocnit cupe cu șampanie, s-au spus cuvinte frumoase mirilor, a urmat și acel „prim" sărut familiar și nicidecum ultimul, valsul mirilor. Două perechi de vornicei au avut misiunea să servească publicul cu vin și dulciuri în cinstea mirilor.

Noi, organizatorii acestei nunți am ținut în secret unele lucruri invitând și foști colegi de lucru de-a omagiaților. Surprizele s-au ținut lanț chiar și cu mesaje versificate și rânduieli de nuntă cum ar fi:

Udatul Mirilor:
— Să trăiască-n pace mirii,
Că-s frumoși ca trandafirii!
Toți nuntașii să trăiască,
Nunta să le-o pomenească!...

Masa Mare:
(cu adevăratele sarmale însoțite de chiote)
— Turnați vin și dați gălușe
Hop, hop hop ș-așa!
Nuntă, vornicei și druște...

Jucatul Zestrei:
— ...Joacă pe sus pernele
Ca odată iernile
Joacă sus lăicerele
Ca pe vale florile...

Închinatul Colacilor la Nuni

Vornicelul:
— Cinstiți cuconi Nuni Mari,
Poftim acești colaci frumoși,
Cu zahăr înzăhăriți,
Și cu miere îndulciți
De cucoanele mirese pregătiți...

Nunul:
— Vă mulțumim pentru colacii frumoși
Care seamănă cu fața lui Isus Hristos.
Podoaba omului este Înțelepciunea,
Podoaba înțelepciunii–Calmul,
Podoaba calmului–Curajul,
Podoaba curajului–Blândețea.
Să fiți sănătoși și aceste calități omenești să vă însoțiască pe tot parcursul vieții.

Nuna:
— Toate florile din lume sunt astăzi ale Domniilor Voastre. Tot respectul din partea mea și a celor ce vă înconjoară și vă iubesc. Din plină inimă și cu mult drag primiți:
Cunună de busuioc-să aveți în viață Noroc,
Un buchet de mintă creață–să aveți Pace în viață,
Cunună de grâne coapte–să aveți Belșug în toate.
Să trăiască , să-nflorească,
S-o păziți, să ne păziască.
Vatra cea care ne poartă
Prin istorie și soartă.
Să vă fie casa-casă
Luminoasă și frumoasă.
Să vă-ajungă azi și mâine
Bucățica cea de pâine...

Nunul:
— Foaie verde cinci chiperi
Primiți capra de la Cocieri?
(și s-a jucat „capra" de minune)
— Ha-ța-ța, capră cornată,
Anu-ntreg n-ai fost jucată.
Vine vremea de jucat
Nunta de Aur din sat…

Jocul cel Mare:
— Foicică de cicoare
Să scoatem jocu afară
Înainte și-napoi
C-așa-i pe la noi...

Despodobirea Miresei:
Foaie verde foi de fag, dulce fag, măi
Ca părinții ce mi-s dragi, ce mi-s dragi, măi
Nu-i nimic pe-acest pământ, pe pământ

Mai aproape și mai sfânt, și mai sfânt
Mai aproape și mai sfânt ca părinții...

(Pe parcursul nunții s-a jucat hora, bătuta, sârba, coasa, fiind însoțite de strigături):

Asta-i nuntă moldoveană
În pahare vin se toarnă
Iar în inimi veselie
Viața dragă să ne fie.
Lăutare zii drăguț
Pân-oi rămânea desculț
Da ș-atuncea să nu stai
Că desculț mai bine sai.
Unde-i joc și veselie
Acolo noroc să fie
Hai, cu toți și-om chiui
Din adâncul inimii.
Uite-o pe lelea Grăchina
Cum mai joacă bat-o vina
Mărunțel și tropăit
Nici nu zici c-o-mbătrânit...
Ce școală mare-i bătrânețea!
E cea din urmă facultate...
În ea înveți cum să aduni,
Și cum să întâlnești în lume toate.
Și dacă treci prin școala Toamnei,
Și-a înfloriților nămeți,
Știi că ajungi bogat și tânăr
La poarta nesfârșitei vieți.

Cincizeci de ani de căsnicie reprezintă un examen demn de urmat pentru generațiile care vin. Secretul acestei longivități, probabil e că Dumnealor au știut cum să tragă de o potrivă jugul căsniciei: și bărbatul, și femeia. Astfel le-a fost ușoară povara.

Sperăm ca surpriza făcută chiar în seara de Revelion, să le rămână în memorie pentru mulți ani înainte.

RAISA ROȘCA,
cond. artistic, Casa de cultură
s. Cocieri, Dubăsari.

Colinde la Fereastră

Deschide-ți, dragi creștini,
Larg fereastra sufletelor dumneavoastră
Și primiți lângă inimî,
Aceste sfinte colinde.

Binecuvântat este sezonul care adună toată lumea într-o conspirație a credinței, dragostei și bunătății. S-a lăsat peste noi parfumul de iarnă, umbra de frig. Sunt lumini în inimile noastre, ce vestesc spiritul sărbătorilor de iarnă. Chiar dacă „Mătușa Iarnă" se lasă mult așteptată de către toți, dar pentru membrii ansamblului folcloric model „Băștinașii" din satul Hârtopul Mic, raionul Criuleni, ea s-a oferit a fi foarte generoasă. Asociația pentru Studii Sociale Aplicate „Asstreia", din Republica Moldova, președinte dna Svetlana Chesari, stațiunea turistică „Satul Moldovenesc", s. Hârtopul Mic, raionul Criuleni, director dna Iiliana Loghin și Pensiunea turistică „Hanul Lupilor", „Râșnov", Brașov, „România", manager dl Constantin Lupu, ne-au oferit o serată de revelion ca-n poveste.

În a căror inimi sălășluiește Măria Sa, bunatatea, credința și dragostea pentru tot ce-i românesc. Ei ne-au adus în dar cel mai frumos cadou de Crăciun, un turneu la frații noștri de peste Prut, România.

Drumul a fost lung, dar nicidecum obositor, fiindcă ardeam de nerăbdare să pășim pământurile sfinte ale strămoșilor noștri. Pentru unii dintre noi, visul a devenit realitate, am pășit întâia oară pe pământul românesc și anume pe meleagurile sfinte ale Brașovului, care este considerat „Inima României" — orășel asemenea Paradisului.

Gazedele noastre s-au oferit a fi foarte primitoare. Cum e datina străbună, ne-au întâlnit cu pâine și sare, așa cum e obiceiul între frați. Aceste persoane cu o inimă mare, cărora le aducem un sincer „Mulțumesc" pentru toată străduința de care au dat dovadă pentru noi. Acele minunate zile au fost, pentru cei din ansamblu un adevărat vis. „Am trăit clipe deosebite din viața mea, ce nu vor fi nicicând acoperite de mantia uitării", ne mărturisește unul dintre membrii ansamblului. Pe zi ce trecea impresiile deveneau tot mai frumoase și emoțiile tot mai mari. Am descoperit multe lucuri interesante, ce ne-au captivat atenția pe deplin și anume „Castelul Bran", în care se păstrează amintiri sublime ce ne-au rămas de la strămunii noștri. Amintiri ce vor rămâne tipărite în memoria noastră pe vecie. Pereții groși ai castelului și hainele medievale ale cavalerilor ne-au trezit cu-adevărat o curiozitate enormă. Împreună cu toți am vizionat și „Fântâna dorințelor" care se afla în centrul minunatului castel. Ne-am pus fiecare câte o dorință ca să nu fie pentru ultima dată când pășim pe pământul nostru românesc.

Bunătatea gazdelor a fost răsplătită cu câteva spectacole ale ansamblului nostru „Tradiții și obiceiuri de iarnă" pentru tot ceea ce-au făcut pentru noi. Colindele interpretate cu mult suflet au aprins în inimile lor flacăra credinței și a dragostei, care sperăm că încă multă vreme se va păstra.

Și acesta e doar un mic rezumat al acelor clipe extraordinare, datorită cărora e puțin spus că am rămas cu impresii placute, cu impresii fabuloase, imense și enorme.

Am ajuns la concluzia că: „Cultura este o lege morală, ea dă suflet Universului, aripi gândirii, farmec tinereții, viață și veselie tuturor lucrurilor frumoase. Ea este esența ordinii, înălțând sufletul către tot ce este bun și frumos."

LIDIA STĂVILĂ,
conducatorul Ansamblului Folcloric
model „Băştinaşii" Hârtopul Mic, Criuleni.

Cine n-are dor pe lume,
îi dăm dor cu împrumut…

LUDMILA CERGUȚĂ, or. Bălți

Din totalitatea de premii obținute la diferse concursuri muzicale, juna Andreea Braga, care locuiește alături de noi în Bălți, presupun că se bucură exuberant anume de cel din Hollywood. Nu pentru că participarea la concursul din Ialta, sau „Două inimi gemene" din Chișinău ar fi inspirat-o mai puțin, dar visul plăsmuit în provincie de a te afla odată pe… Aleea Celebrităților sau Bulevardul Walk of Fame pare a fi de o tentație fantastică! Să stai alături de nume mari precum Elvis Presley, Madonna, Roger Moore, George Harrison, Neil Armstrong și mulți alții cu siguranță, te face și pe tine în închipuire celebru un pic. Mai ales că Andreea Braga din cei cinci concurenți din Republica Moldova la Concursul Internațional de Muzică „Colibri" din Los Angeles, ce a avut loc spre finele anului trecut, a demonstrat cea mai originală ieșire în scenă. Publicul, care a aplaudat-o în picioare pentru interpretarea cânteclui „Dorul", a fost cucerit nu doar de o voce sublimă, Andreea a dat dovadă de comportament artistic firesc, fiind fără încălțăminte, doar în ciorăpeii … Nimeni nici nu a bănuit că tânăra interpretă pur și simplu nu a reușit să se încadreze în timp, pentru a-și schimba imaginea vestimentară. Întrun mod atât de ludic moldoveanca de la Bălți cucerise publicul american, încât liedul „Cine n-are dor pe lume, ..să-i dau doru-n împrumut" fusese perceput intuitiv de americanii pragmatici în explozii sentimentale de ovații. Amintirile Andreei sunt doldoră de exclamații superlative și atunci când povestește despre Dysneiland. Cine știe pe ce meleaguri exotice o va mai duce pe bălțeanca Andreea Braga povestea cântecului său, dar, cu siguranță, că talentul acestei străduitoare domnițe își ia izvorul din acel dor de casă părintească, unde mama și tata, și profesorii, au îndemnat-o , au învățat-o să-și cânte visele chiar din frageda copilărie.

„O, ce veste minunată"

Sorocenii adună lauri — Trofeul „Gheorghe Cojocariu"

VERONICA CHIȚAN, dirijorul Corului „Orantis" cu Trofeul „Gheorghe Cojocariu"

În ajunul sărbătorilor de iarnă Consiliul Județean Botoșani, Primăria Botoșani și Centrul Județean pentru Conservarea și Valorificarea Culturii Tradiționale Botoșani au organizat la Teatrul „Mihai Eminescu" din or. Botoșani Festivalul Coral-Concurs „O, ce veste minunată".

În cadrul acestui festival au participat: coruri pe voci egale, coruri mixte, grupuri vocale, ansambluri corale din județele: Botoșani, Suceava, Neamț, Bacău, Iași, Galați și Vaslui.

Din Republica Moldova au evoluat Corul „Orantis" de la Palatul de Cultură Soroca și formația folclorică „Doinița" din municipiul Bălți.

Au fost acordate premii în bani și

trofee omagiale: „Gheorghe Holca", „Gheorghe Cojocariu" și „Gheorghe Timofte".

Premiul Mare și Trofeul „Gheorghe Cojocariu" a fost conferit Corului „Orantis" de la Palatul de Cultură din or. Soroca, grație talentului membrilor formației și a dirijorului Veronica Chițan, care au încântat publicul și juriul prin măiestria artistică și repertoriul bine selectat.

După decernarea premiilor a urmat un Spectacol Folcloric susținut de formațiile de dansuri populare din: Dobrogea, jud. Constanța, loc. Mihail Kogâlniceanu – ansamblul „Mocăncuța"; Ardeal, jud. Sibiu, or. Agnita – formația „Cununa"; Maramures: formația „Mara"; Moldova: or. Botoșani – formația „Balada".

Ministerul Culturii al Republicii Moldova prin ordinul nr. 317 din 29.12.2011 în scopul susținerii și promovării celor mai performante formații artistice de amatori participante la Festivalul Coral-Concurs „O , ce veste minunată", a decernat Diploma Ministerul Culturii doamnei Veronica Chițan, dirijorul Corului „Orantis" de la Palatul de Cultură Soroca pentru măiestrie interpretativă, aport substanțial în dezvoltarea culturii naționale, promovarea folclorului muzical în țară și peste hotare.

GRIGORE BUCĂTARU, șeful Secției Cultură și Turism Soroca (stânga) și ION ILIE, directorul C.J.C.P.C.T. Botoșani

SILVIA FLOREA, specialist,
Secția Cultură și Turism a raionului Soroca

PORTRET DE CREAȚIE

Cântecul e dorul meu…

Interpreta de muzică populară Anișoara Prisăcaru vine din satul Chișcăreni, Sângerei, aducând cu ea cântecul și dragostea de satul natal, dar și retrăirile și amintirile grele pe care le poartă în suflet ani de zile. Absolvește școala din satul natal, mai apoi își începe cariera artistică în anul 1979, când este admisă la studii la Colegiul de muzică „Ștefan Neaga". Concomitent cu studiile, Anișoara începe să activeze ca interpretă de muzică populară în ansamblul de cântece și dansuri populare „Hora", pe atunci condus de maeștrii Ion Bazatin și Vasile Eșanu. Cu acest ansamblu Anișoara Prisăcaru are fericita ocazie să reprezinte arta noastră populară în țările din Africa: Angola și Ruanda. După absolvirea Colegiului de muzică „Ștefan Neaga", este repartizată să lucreze la Teatrul de Operă și Balet din Chișinău. După o scurtă durată de timp în câmpul muncii, în 1983, ea se stabilește cu traiul în or. Cimișlia, dar nu uită de cântecul popular. Întâlnindu-l pe mult-regretatul Ion Popușoi – dirijorul orchestrei de muzică populară „Rapsozii Cimișliei", Anișoara începe o fructuoasă colaborare cu ei, care se menține până în prezent. Interpreta participă la Concursul național „Tamara Ciobanu", ediția a VII-a, unde se învrednicește de locul II. La Festivalul-concurs national al interpreților cântecului popular „Nicolae Sulac", ediția I, este apreciată cu premiul III. În România participă la prima ediție a Festivalului tradițiilor naționale din Sibiu, obținând Premiul de Excelență. Cu „Rapsozii Cimișliei", Anișoara Prisăcaru duce cântecul nostru popular în Estonia, Ucraina, Bielarusi. Anișoara Prisăcaru își lansează primul sidiu în cariera sa, ea vine să ne împărtășească durerile, bucuriile, trăirile sufletești acumulate pe parcursul anilor de viață. SD-ul îl realizează cu aportul orchestrei de muzică populară „Plai Moldovenesc" al Ministerului Afacerilor Interne, dirijor Vladimir Serbușcă. Adesea este invitată și solicitată la radioul local și republican, în cadrul emisiunii televizate „La noi în sat".

Anișoara Prisăcaru sărbătorește 25 de ani de activitate artistică pe scena Casei de cultură din orașul Cimișlia și 50 de ani de la naștere.

Îi dorim mulți ani și multe realizări pe tărâmul cultural al cântecului popular.

LEONID NENESCU,
specialist la Secția de cultură
a raionului Cimișlia

Orchestra „Ciocârlia”

Orașul Edineț situat la nordul Republicii pe traseul Brest — Odesa, s-a remarcat de zeci de ani prin băștinașii săi pasionați de muzică, în special de muzica populară.

Când la vre-o nuntă, la cumătrie sau la hram cântau lăutarii din Edineț, lumea se aduna neinvitată, ca să-i vadă, să-i asculte pe cei veniți uneori de la sute de kilometri.

Din fericire, frumoasa tradiție, firul muzicanților din localitatea noastră nu s-a rupt cu scurgerea timpului.

Mai bine de 67 ani, pe arena artistică apare orchestra „Ciocârlia”. Primul conducător a fost Ion Bulgaru, absolvent al Conservatorului din Sanct- Petersburg și al Conservatorului din București. Se întâmplă acest lucru, oficial, prin 1944. La baza colectivului a stat, tot de atunci, marele violonist și trompetist Banu, strălucitul violonist Mechiu (Dumitru) Ciobanu al cărui fecior Anatolie Ciobanu cu nepoții Victor și Mihai îi prelungește meseria în același colectiv.

Mai apoi la cârma orchestrei s-a aflat Alexandru Ciobanu, tatăl ex-ministrului culturii Ghenadie Ciobanu, după el urmând Boris Lachei, Nicolae Botgros.

Orchestra îi împreunase pe așa lăutari ca Mechiu Ciobanu, Vasilică Dobrogeanu, Nicolae Banu, Victor Coca etc..

În 1971 revine în orchestră fiul mai mare al lui Victor Coca – Ion Popov, care conduce orchestra până-n prezent. Meritul principal al actualului conducător și dirijor al orchestrei este că a reușit să păstreze și să promoveze tradițiile artistice ale colectivului, asigurând continuitatea lor prin promovarea tinerilor talente de la vatră.

Itinerarul orchestrei de muzică populară „Ciocârlia” se întretaie cu multe meridiane ale globului pământesc.

Lăutarilor de Edineț le-au aplaudat în Germania, Polonia, Bulgaria, România etc., nemaivorbind de o parte considerabilă din fosta Uniune Sovietică, de la Moscova până la șantierele magistralei Baikal–Amur. Despre succesele orchestrei vorbesc nenumăratele diplome și mențiuni.

Deasemenea unicul colectiv de artiști amatori din Moldova care are înregistrate două discuri la firma „Melodia” din Moscova. Despre creația lăutarilor edinețeni la studioul „Moldova – Film” au fost turnate două pelicule: „Duminica sufletului” și „Силуэт малого города”.

Actualmente, colectivul e alcătuit din douăzeci de muzicieni – instrumentiști și șase soliști vocali. Visul conducătorului și a colectivului este lansarea unui nou disc, pentru care au sufucient de mult material.

LILIA FULGA, specialist principal
Secția cultură Edineț

La mulți ani, dragul nostru **Ion Dascăl!**

ANA BARBU, Artist al Poporului

Ion Dascăl este omul care pare a fi marcat de numele său, e un dascăl în adevăratul sens al cuvântului. Pentru mine a fost și rămâne a fi un Dascăl veritabil.

L-am cunoscut mulți ani în urmă când eram studentă la Colegiul de muzică și pedagogie din Bălți, având-l ca profesor.

Apoi, prin ani, lucrând alături am înțeles că de la el mereu poți învăța ceva, chiar dacă-ți pare ca cunoști totul.

Ion Dascăl este muzicianul de excepție. El este omul care știe să găsească cele mai potrivite armonii ale unei melodii, aducând-o la inima omului, astfel încât îi umple cugetul, trăiește plin de muzică și de dorința de a o dărui fiecărui suflet care are nevoie de arta muzicală a acestui neam. Dăinuind ani de-a rândul în fruntea unei orchestre, fiind un maestru de admirat și Artist demn de tot respectul, Ion Dascăl este unul din puținele personalități care te surprinde prin modestia sa. Uneori este incredibil, câte lucruri frumoase a reușit să făurească acest om. Dumnealui pășește ferm și încredințat pas cu pas pe acest pământ, fără a ridica nasul, chiar dacă ar trebui uneori. E un om de o cumsecădenie de invidiat: corect, colegial, comunicativ, inteligent, mosedă calități și coerență în ceea ce face, stabil, este înzestrat de la Dumnezeu cu simțul umorului și posedă spirit organizatoric. Dânsul este un mare sufletist, care pune preț pe oamenii de alături, pe sentimente, pe valoare și tot ce e frumos și ne face mai buni. Este și rămâne un exemplu de urmat, mai ales în ziua de azi, când valorile sunt date peste cap și toți aleargă în goană după faimă și bani. În tot acest timp Ion Dascăl își vede în liniște de notele sale, de orchestra pe care o conduce — „Mugurel", de prieteni, de familia sa pe care o iubește enorm și mica sa gospodărie. Dincolo de faptul că e un muzician admirat, Ion Dascăl mai e și un bun gospodar, poate neașteptat pentru mulți, e și un bucătar nemaipomenit de iscusit, un talent polivalent, ăsta e Ion Dascăl - mic de statură, dar cu sufletul imens încât nici nu-ți dai seama unde încape în el atâta dragoste de oameni și înțelepciune.

Azi familia noastră îi urează Omului și Artistului, Ion Dascăl ani lungi de viață frumoasă, sănătate, voie bună, armonii perfecte, și colegi alături de care creația sa rămâne o adevărată plăcere și revelație. Îl asigurăm de tot respectul nostru și dragostea pe care o purtăm acestui minunat om și ne bucurăm să-l avem printre puținii noștri prieteni adevărați - prieten de suflet.

La mulți ani, dragul nostru Ion Dascăl!

Temelia familiei — **Dragostea**

Meşterii populari descoperă, cercetează şi valorifică patrimoniul naţional. Sensibilitatea lor răsare din inimă, ei fiind creatori de mari frumuseţi.

Familia Ostrovschi Marcel şi Mariana, este binecunoscută atât în localitatea natală Hlinaia, cât şi în mediul meşterilor populari din raion, prin felul lor de a fi: mereu împreună, respectându-se şi susţinându-se reciproc, aducându-şi prinosul la păstrarea, promovarea şi valorificarea artei populare.

Marcel s-a născut în satul Hlinaia. De mic copil a îndrăgit arta populară, tradiţiile şi obiceiurile neamului. A învăţat de la mama sa, meşteriţă iscusită, să coase şi să brodeze. Unchii săi consacraţi artei frumosului, s-au îndeletnicit cu sculptura şi pictura.

Având rude din partea mamei în regiunea Cernăuţi, ţinut cu tradiţii bogate, Marcel îşi aminteşte cu nostalgie de vecina care confecţiona măşti, dar care nu dorea să-şi împărtăşească secretul, astfel fiind nevoit să deprindă acest meşteşug pe furiş. Prima lui mască a fost una de urs, după care au urmat alte zeci de măşti, ce întruchipau personaje artistice sau oameni reali.

În anul 1985 absolvă şcoala medie, îşi continuă studiile la o şcoală profesională din Chişinău, specialitatea cizmar. Având astfel posibilitatea să-şi demonstreze îndemânarea artistică, confecţionează modele de încălţăminte ce deveneau exponate.

Îşi satisface serviciul militar în Germania. Revenit la vatră, activează în mai multe domenii, purtând mereu în suflet pasiunea pentru arta frumosului. În anul 1995 este numit director al Casei de Cultură Hlinaia. De atunci şi pînă în prezent, Marcel Ostrovschi dă dovadă de înalt profesionalism, răbdare, optimism, spirit de conducător iscusit. Zi de zi contribuie la dezvoltarea culturii în satul natal, prin crearea cercurilor de creaţie, organizarea diverselor activităţi culturale.

Ştiind că un suflet frumos poate fi doar într-un corp sănătos, a venit cu iniţiativa şi a deschis în sat o sală de sport, unde adolescenţii se antrenează gratis. Împreună cu administraţia publică locală, a renovat edificiul căminului cultural, unde au fost reparate podeaua, scena, iar pe fondal a fost vernisată panorama satului natal.

Orice lucru îl face cu dăruire de sine. Mâinile sale transformă lucrurile obişnuite în minuni: un banal galoş sau un cauciuc devin ghivece originale de flori, nişte pietre buburuze, iar un copac uscat poate învioara orice colţ al camerei. Lucrează şi cu lemnul, bucata fibroasă luând în mintea meşterului o formă, pe care o sculptează cu grijă, apoi, aplicând pe ea vopsele, îi dă viaţă.

Marcel este pasionat de fotografie, înveşnicind toate fenomenele neobişnuite ale naturii şi momentele frumoase din viaţă, îi place desenul şi atunci când are puţin timp liber ia o coală de hârtie, creionul simplu şi desenează ceea ce îi dictează lăuntricul.

În casa familiei Ostrovschi nu este ungher unde n-ai găsi ceva vrednic de admirat, toate obiectele de decor sunt lucrate manual, totul este urzit cu bun gust şi din suflet.

Marcel este şi un tată bun. Educă în fiica sa, Mihaela cele mai nobile sentimente, îi este mereu alături atât cu sfatul, cât şi cu fapta. Regretă mult că pe timpuri nu a avut posibilitatea să facă studii în domeniul artei, din care cauză a militat ca fiica să realizeze tot ceea ce el nu a reuşit. Mihaela frecventează Şcoala de Arte Plastice şi Şcoala de Muzică din Edineţ, studioul „Alex“, studiază acordeonul la filiala din localitate a Şcolii de Muzică Edineţ. Pe lângă succesele demonstrate în cadrul activităţilor extraşcolare, ea are şi rezultate excelente la învăţătură.

Întrebând-o pe Mariana, cum este Marcel ca soţ, mi-a spus că el întruchipează idealul: este iubitor, responsabil, respectuos, iscusit în toate, optimist, întotdeauna ţine cont de părerea ei, îi este alături şi se gândeşte la binele familiei.

— Într-o zi frumoasă de vară, pe un drum din satul Hlinaia păşea o domnişoară cu ochi fermecători. Privind-o, am înţeles că aceasta este fata pe care aş vrea să o am lângă mine şi să o admir toată viaţa. Era Mariana, se întorcea de la Şcoala de Arte Plastice. Nu am ezitat să fac cunoştinţă şi după câteva luni de curtări insistente a fost de acord să-mi devină

soție, mi s-a destăinuit Marcel, când l-am întrebat în ce împrejurări și-a cunoscut soția.

Mariana a absolvit școala medie din localitate, concomitent face 5 ani de pictură și 2 de muzică. În 1993 îl cunoaște pe Marcel și în mai puțin de un an se căsătoresc.

Pasiunea ei față de arta frumosului vine de la bunica de pe mamă, pe care, când era mică, o admira ore în șir, cum împletea și croșeta, urmărind fiecare mișcare a degetelor ei. La îndemnul bunicii, într-un ceas de bun augur, ia pentru prima dată în mână cârligul de croșetat.

Pe parcursul anilor valorifică cu multă patimă această artă, învățând procesul la orele de educație tehnologică din școală și perfecționându-se, consultând diverse reviste, urmând alte exemple, precum și punând în mișcare propria imaginație. Deprinde și îndeletniciri noi, cum ar fi croitoria, împletitul, lucrul cu mărgelele, broderia artistică. A știut mereu să îmbine viziunea artistică cu funcționalitatea și inovația. Mariana este premianta locului II la Expoziția -concurs națională de lucrări ale meșterilor populari în croșetă și broderie „Croșeta de aur", ediția 2009, acesta fiind debutul, după care a mai participat prin vernisarea lucrărilor sale la activități de nivel raional și național, de unde s-a întors cu locuri premiante.

De trei ani este conducător artistic al cercului de creație „Mâini dibace", al formației folclorice din localitate și se mândrește cu faptul că poate să cultive în inimile tinerei generații arta frumosului, îndeletnicirile bunicilor.

Membrii familiei o caracterizează pe Mariana ca o mamă și o soție iubitoare, gingașă, grijulie, răbdătoare. Ea știe cum

să mențină focul în vatră, să-i susțină pe cei apropiați, să-i ajute cu o vorbă și o faptă bună. Este o gospodină de neântrecut, reușind să-i surprindă pe cei dragi cu bucate dintre cele mai delicioase

Se ocupă cu grădinăritul și floricultura, este obsedată de design. Se consideră o femeie realizată, deoarece practică o activitate plăcută sufletului, este mereu alături de soț și de fiică.

Familia Ostrovschi poate fi numită, pe bună dreptate, una exemplară, deoarece temelia ei o constituie dragostea și respectul față de străbuni, preluarea și valorificarea îndeletnicirilor lor, credința în bine și în Dumnezeu.

TATIANA BEJAN

Folclorul și literatura scrisă: *aspecte teoretice (I)*

MARIANA COCIERU
Institutul de Filologie (Chișinău)

Abstract

In this study takes the debate problem of interaction between folklore and literature written. In the last 20 years of past century this problem from a specific research question of folklore, but and of literary theory, turned into a huge line of research, drawing them in solving folklorists and literary objectives. It is certain that studies conducted differ not only by way of each individual researcher to interpret a problem, but also in terms of science investigation is initiated: folklore or written literature. In studies on the topic is highlighted two aspects of this line of research: studying the role of folklore in the development literature (literature folklorism) and the role of literature in the development of folklore (folk literaturalization). The first aspect is the research goals, methods and possible use of artistic works, folk traditions by written literature, so in specific historical periods of literary, but also in the work of each writer. The importance of this research is immense, because folklore was recommended as the most universal subject. The second part contains a number of issues related to the various possibilities of the professional literature to influence folklore, and the results of this action. Implementation is being carried by the gender system fluctuation, the evolution of new species etc. in written literature, then their reflection in folklore. In this article, is investigated the first aspect of this problem, the folkloristic research.

Keywords: Folklore, written literature, folklorism, theoretical issues

Cultura națională, ca un bun al spiritualității unui popor, cuprinde în aria sa semantică atât literatura orală, cât și cea scrisă, ambele fiind părți componente ale unui sistem, relația dintre ele fiind evidențiată de nenumărate ori în studiile aprofundate la temă. Așa cum apreciază Garabet Ibrăileanu, „Poezia cultă este evoluția poeziei populare" [1, p. 74]. Cu toate acestea, raportul vizibil dintre ele este unul de diferențiere, sesizabil între „naturalețea și spontaneitatea poeziei folclorice și artificialitatea celei scrise" [1, p. 74].

În ultimii 20 de ani ai secolului trecut problema interacțiunii dintre folclor și literatură, dintr-o problemă de cercetare specifică folcloristicii, dar și a teoriei literaturii, s-a transformat într-o imensă direcție de cercetări, atrăgându-i în rezolvarea obiectivelor pe folcloriști și pe literați. E cert că studiile întreprinse diferă nu numai prin maniera individuală a fiecărui cercetător de a interpreta o problemă, ci și din prisma cărei științe este inițiată investigația: folclor sau literatura scrisă. În studiile la temă ale exegeților ruși: V. G. Bazanov, A. N. Veselovskii, N. I. Savuşkina, G. G. Gamzatov ș. a. se evidențiază două aspecte ale acestei direcții de cercetări: studierea rolului folclorului în dezvoltarea literaturii (folclorismul literaturii) și rolul literaturii în dezvoltarea folclorului (literaturizarea folclorului).

Primul aspect include cercetarea scopurilor, metodelor și posibilităților de utilizare a creațiilor artistice, tradițiilor populare de către literatura scrisă atât în perioade istorico-literare concrete, precum și în opera scriitorului în parte. Importanța acestor cercetări este imensă, deoarece folclorul s-a recomandat ca cea mai universală disciplină.

Cel de-al doilea aspect cuprinde o serie de probleme legate de diversele posibilități de influențare a literaturii profesioniste asupra folclorului, precum și rezultatele acestei acțiuni. Realizarea acesteia are loc prin fluctuația sistemului de gen, prin evoluția noilor specii, subiecte etc. în literatura scrisă, după care reflectarea lor în folclor [2, p. 93]. De exemplu basmele lui Ion Creangă au devenit un adevărat patrimoniu al folclorului imaterial [3, p. 396-398], versurile lui G. Vieru, scrise în cheie folclorică, sunt astăzi percepute ca folclor autentic (E liniște în codrul verde, Are mama doi feciori etc.), numeroase expresii paremiologice sunt de origine cărturărească: „Ca musca la arat" [4, p. 78], „Ai cântat îmi pare bine, / Acum joacă dacă poți" [4, p. 14], „Când în obște nu-i unire, / Nici o treabă nu se face / Cu izbândă și cu pace" [4, p. 25] etc.), „Capul lui Moțoc vrem" [5, p. 98], „Proști, dar mulți" [5, p. 98], „Râzi tu, râzi, Harap Alb" [6, p. 111] etc. Recunoaștem că aspectele menționate necesită o studiere mai profundă și o prezentare mai concretă.

Decenii la rând s-a creat o tradiție printre cercetătorii în domeniu de a studia primul aspect: folclorismul literaturii. Inițial folclorismul era analizat doar empiric, prin elucidarea elementelor etnofolclorice într-o operă literară. Cercetătorii se refereau doar la simpla enunțare a citatelor din folclor, reminiscențelor, motivelor, imaginilor, precum și la constatarea izvoarelor în afara oricărei legături cu individualitatea creatoare, cu pozițiile ideatico-estetice ale scriitorului.

Cercetătorul rus S. G. Lazutin, în articolul Interacțiunea dintre literatură și folclor: Aspecte și metode de cercetare (1991), consemnează faptul că problema relației folclorico-literare este intermediară, de studiul ei ocupându-se atât știința literaturii, cât și folcloristica. Necesar e doar ca științele respective să-și conștientizeze problemele sale specifice și metodele lor de rezolvare. Istoria acestei probleme a arătat că pe parcursul deceniilor, cercetarea relației dintre folclor și literatura scrisă de pe pozițiile științei literaturii și a folcloristicii a arătat rezultate inegale. Mult mai complex și profund este întemeiat aspectul științifico-literar, cât privește cel folcloristic, acesta încă necesită o conștientizare teoretică. Pentru anii 1920 însă sunt cunoscute studii, în care nu este abordat nici unul din aspectele prezentate (științifico-literar sau folcloristic), materialul folcloric, paralelele la diverse motive și imagini literare sunt doar remarcate, în așa fel demonstrându-se că un scriitor sau altul a folosit în opera sa folclorul [7, p. 103-104].

Începând cu anii 30 ai secolului trecut, problema dată ia o altă întorsătură. Datorită lucrărilor unui alt cercetător rus, I. M. Socolov, care a evidențiat aspectul științifico-literar, menționând că folcloristica de fapt e parte componentă a științei literaturii [8, p. 204], cercetătorul N. P. Andreev, în anul 1936, într-un articol dedicat folclorului în lirica scriitorului rus N. A. Necrasov, diferențiia momentele fundamentale ale problemei relației dintre folclor și literatura profesionistă: „în care opere și în ce situații apelează scriitorul la materialul folcloric, ce scopuri urmărește, ce fel de material folcloric utilizează (nu din punct de vedere al stabilirii corecte a izvoarelor folclorice, ci în sensul posedării trăsăturii calitativ-artistice și sociale), prin ce metode compoziționale îl introduce în structura textului și în ce măsură îl transfigurează, care sunt rezultatele obținute (uneori rezultatul nu coincide cu intenția primară a scriitorului, aceasta suferind eșec)" [9, p. 60].

Dezvoltarea ulterioară a științei literaturii a creat posibilități de extindere a întrebărilor la care trebuia să răspundă cercetarea problemei relației dintre folclor și literatură. L. I. Emelianov, într-un studiu din anul 1966, formulase pentru cercetare următoarele aspecte: „Care e rolul adevărat al folclorului în educarea estetică a scriitorului, în conturarea trăsăturilor specifice creației sale artistice și, mai extins, în evoluția istorică a literaturii, care sunt factorii de recurgere a literaturii la diversele tradiții folclorice, care sunt drepturile și obligațiile față de acestea" [10, p. 164]. Cercetătorul a îmbogățit experiența practică deja existentă, aducând lumină asupra unor momente și consemnând hotarele studierii problemei respective. În anii 1950-1960, toate studiile mai fundamentale despre folclorismul literaturii au fost realizate sub aspectul științifico-literar.

Începând cu anii 80 ai secolului trecut, problema interacțiunii dintre folclor și literatura scrisă dintr-o problemă de studiu a științei literaturii, devine și a folcloristicii, argumentându-se faptul că cercetarea folclorismului literaturii poate fi nu numai istorico-literară, ci și folcloristică. Spre deosebire de studiile întreprinse de literați, în cele ale folcloriștilor se observă o bună cunoaștere a elementelor de folclor, iar aspectul literar al cercetărilor se îmbină cu cel folcloristic.

Până în prezent nu se cunoaște o formulare distinctivă a principiilor de studiu a problemei interacțiunii dintre folclor și literatura scrisă sub aspect folcloristic. În schimb, e cert că

într-o cercetare de acest fel în centrul investigațiilor se va afla folclorul și elementele lui și nu literatura.

Analizele preliminare arată că cercetările relației folclorico-literare sub aspect folcloristic pot prezenta materiale prețioase în soluționarea unor probleme importante ale științei despre folclor. Pentru cercetarea folcloristică e important dacă scriitorul este un culegător de creații folclorice, dacă examinează condițiile de circulare a folclorului, a modului de interpretare, factorii de intercalare a elementelor etnofolclorice în țesătura creației literare. De exemplu, despre modul de circulație a folclorului în perioada evului mediu putem judeca în baza monumentelor literaturii scrise a acelei perioade. În calitate de material de cercetare a istoriei folcloristicii medievale, aceste mostre scrise facilitează pronunțarea asupra conținutului și formei poetice a creațiilor populare orale. Apariția cântecului liric recrutesc, de asemenea, îl putem raporta doar la perioada introducerii serviciului militar.

Este cunoscută utilizarea speciilor creației populare orale în literatura scrisă a secolului al XIX-lea. De fapt, nu e scriitor al acestei perioade care să nu fi utilizat într-o măsură mai mare sau mai mică expresii paremiologice. G. Asachi, I. Heliade-Rădulescu, C. Negruzzi, A. Donici, V. Alecsandri, M. Eminescu, I. Creangă, I. L. Caragiale etc. au apelat de nenumărate ori la folclorul românesc, utilizându-l în creațiile lor artistice.

Toate elementele folclorice incluse în literatura scrisă, citarea lor literalmente reprezintă un interes substanțial pentru folcloristică, dar și prelucrările artistice ale creațiilor populare de către scriitori nu sunt lipsite de importanță pentru perceperea mai profundă a trăsăturilor conținutului și formei artistice ale speciilor folclorice. Interesul este dictat, de asemenea, de principiul conservării elementelor etnofolclorice prin literatură, cunoașterea realității istorice în baza acestor constituiente etc. În multe studii referitoare la folclorismul unui sau altui poet găsim reflecții asupra prozodiei versurilor în cheia celor folclorice (picior metric – horeu, rima împerecheată sau încrucișată etc.), compoziției diferitelor specii folclorice. Și în cele din urmă, redactările textelor folclorice de către scriitori nu e altceva decât continuarea principiilor de variere a creațiilor folclorice. Așa au apărut variantele de baladă publicate de V. Alecsandri, G. Coșbuc etc.[11]

Analizând lucrările literaților referitoare la folclorismul literaturii scrise, depistăm elemente ale aspectului folcloristic; rezultatele obținute ne ajută la rezolvarea unui șir de probleme ce vizează acest domeniu: circulația folclorului, supraviețuirea speciilor sale (apariția, dezvoltarea și dispariția), forma și modul de interpretare a creațiilor folclorice, atitudinea față de folclor a intepreților și ascultătorilor, procesul de creare a noilor opere folclorice, trăsăturile conținutului și formei speciilor folclorului, legitățile de dezvoltare a poeziei populare, principiile variabilității creațiilor folclorice etc.

O altă problemă întâlnită în unele studii despre folclorism este tendința de ocolire a materialului folcloric. Referindu-se la problema relației dintre folclor și literatura scrisă, majoritatea cercetătorilor nu analizează elementele folclorice propriu-zise prezente în creația scriitorilor, în acest fel diminuând rezultatele cercetării.

Se observă de asemenea că în analizele relațiilor folclorico-literare atât în țară, cât și peste hotare, s-a atras atenție mai mult influenței folclorului asupra literaturii evului mediu, a sec. XIX și mai puțin a celei din sec. XX și XXI. Predilecția se explică, probabil, prin faptul că în literatura scrisă medievală, ca și în folclor, coraportul dintre individualul incipient și colectiv se află la aproximativ același nivel. Dar aceasta nu înseamnă că relația literatura profesionistă și tradițiile etnofolclorice nu prezintă interes. Din contra, la acestă etapă istorică de evoluție a literaturii scrise apar cu mult mai multe aspecte de cercetare, probleme de rezolvat, deoarece aici se manifestă noi factori estetici.

Una din problemele interacțiunii folclorico-literare constă în definirea conceptului de folclorism. Până la ora actuală nici în știința literaturii, nici în folcloristică nu există o definire certă a conceptului de folclorism. După cum menționează prof. Victor Gațac, conceptul dat, atât la noi, cât și peste hotare se utilizează pentru a denumi orice fel de formă netradițională de interpretare a creației populare; având totuși rezerve față de adevărul celor expuse, cercetătorul propune foarte întemeiat de a raporta conceptul de folclorism la prelucrarea artistică asistemică a tradițiilor folclorice de către scriitori, compozitori, artiști plastici ca opoziție „artizanatului" și altor repetări „seriale" ale modelelor folclorice [Apud: 12, p. 114].

În ultimii ani atenția literaților și a folcloriștilor este îndreptată asupra metodelor de cercetare a problemei interacțiunii dintre folclor și literatură.

Utilizarea unor principii de analiză semiotică, metodă specifică de cercetare a unor exegeți ruși consacrați: U. B. Dalgat, M. B. Hrapcenco, V. Sadovschii, E. G. Iudin, D. M. Lasmanov, P. G. Bogatâriov, R. O. Iacobson ș. a., au deschis noi posibilități de interpretare și rezolvare a acestei probleme. Aspectul metodologic constă în elucidarea tipului de folclorism, a caracterului și logicii relațiilor dintre folclor și literatura scrisă la diferite nivele social-istorice și ideatico-estetice. Procesul literar este analizat din persepectivă diacronică și sincronică. Comentarea asemănărilor și deosebirilor dintre folclor și literatura scrisă necesită raportarea acestei probleme la individualitatea creatoare și măiestria artistică a scriitorului respectiv. În acest sens, cercetătorul rus M. B. Hrapcenco în articolul Despre careva rezultate și perspective în definirea problemei stilului menționa următoarele: „...Perceperea stilului este nemijlocit legată de perceperea organicității, a sistemului: diferite stiluri – diferite sisteme artistice. Stilul nu este doar o interacțiune de elemente individuale, mai mult sau mai puțin legate între ele, ci sistemul însuși" [13, p. 37]. Așa cum menționa și marele Eminescu:„…stilul e omul, se-nțelege de aceea fiindcă nu e numai formă limbistică și fiindcă nu consistă numai în cunoștința limbii, ci fiindcă exprimă maniera de cugetare și percepțiune a omului. Cum descrie cineva un lucru așa l-a văzut și l-a priceput". Abordarea semiotică contribuie la descoperirea interacțiunilor interioare ale sistemelor și a coraportului dintre diferite elemente compoziționale, acestea reprezentând „o mulțime întreagă de componente corelative" [14, p. 6].

(Va urma...)

Literatură de specialitate şi beletristică

Nr.	Denumire	Pagini	Preţ (lei)
1.	**Abecedarul muzicii şi solfegiul** (Clasa I-II), L. Ţurcanu, A. Ţurcanu	192 p.	50
2.	**Abecedarul muzicii şi solfegiul** (Clasa III-IV), L. Ţurcanu, A. Ţurcanu	122 p.	50
3.	**Literatura Muzicală** (p/u şc. Arte/Muzică), (anii I-II de studii), S. Badrajan, A. Rojnoveanu, S. Rotaru	236 p.	50
4.	**Literatura Muzicală** (p/u şc. Arte/Muzică), (anii III-IV de studii), S. Badrajan, A. Rojnoveanu, S. Rotaru	278 p.	50
5.	**Arta Muzicală din R.M.** Academia de Ştiinţă a Moldovei Institutul Patrimoniul Cultural	952p.	120
6.	**Muzică etnică: tradiţie şi valoare** V. Ghilaş	296 p.	20
7.	**Învăţământul Muzical în Moldova** Gleb Ciaicovski–Mereşanu	276 p.	20
8.	**Alină dorule alină** (Cântece şi melodii populare din Moldova şi Bucovina), Dumitru Blajinu	352 p.	100
9.	**Melodii de pe coline vol.II** (partituri pentru orchestre de muzică populară), Serghei Ciuhri	152 p.	15
10.	**Ţine-mă dorule lin** (piese corale), Eugen Mamot	116 p.	10
11.	**Cântece de dor** (pentru diverse formaţii vocale), V. Nevoie	74 p.	10
12.	**Plaiul meu** (coruri), Victor Nevoie	126 p.	10
13.	**Nouă azi ne-a răsărit** (colinde de Crăciun)	146 p.	10
14.	**Şi îngerii ca omul plâng** (cântece şi poezii de autor), Maria Stoianov	190 p.	10
15.	**Gânduri ţesute-n suflet** (cântece şi poezii de autor), Maria Stoianov	200 p.	10

Nr.	Denumire	Pagini	Preţ (lei)
16.	**Cum stau şi-mi aduc aminte** (creaţie muzicală), Gheorghe Creţu	440 p.	30
17.	**Grigore Grigoriu** (viaţa şi creaţia — album), Ion Proca	248 p.	50
18.	**Nicolae Sulac** (Mai aproape de departe), Ion Proca	264 p.	30
19.	**Emil Loteanu** (O viaţă cât o moarte de lungă), Ion Proca	248 p.	30
20.	**La Oină** (roman), Ion Proca	160 p.	10
21.	**Poiana cu heruvimi** (figuri ilustre: scriitori, actori...), Ion Proca	248 p.	10
22.	**Ciocârlia cântă fără tălmăciri** (poezii pentru copii), Traianus	92 p.	10
23.	**Din cartea copilăriei** (poezii pentru copii), Traianus	16 p.	5
24.	**Alfabetul Vesel** (poezii pentru copii), Ianoş Ţurcanu	32 p.	10
25.	**Ce ascund cuvintele** (poezii pentru copii), Ianoş Ţurcanu	36 p.	15
26.	**Carte de dragoste** (poezii), Ianoş Ţurcanu	180 p.	10
27.	**Viespea** (povestiri), Ion Gorgan	92 p.	5
28.	**George Meniuc** (pagini de corespondenţă), Muzeul Literaturii Române	520 p.	20
29.	**Carte de Cuvinte** (Antologie, Scriitoi Soroceni), Petre Popa	680 p.	60
30.	**Cinegetica** (dicţionar explicativ), Tudor Colac	300 p.	40
31.	**Chişinăul în Literatură** (Antologie), Biblioteca B. P. Haşdeu	576 p.	40
32.	**Timp şi Istorie** (autor de la „Viaţa Basarabiei“), Iu. Colesnic	440 p.	100
33.	**Chişinăul din amintire** Iurie Colesnic	516 p.	120

«MAGIA LITERELOR»

joc pentru copii (alfabet)

40 lei

«MAGIA CIFRELOR»

joc pentru copii (cifre)

35 lei

«POIENIŢA VERDE»

joc pentru copii (flora, fauna)

35 lei

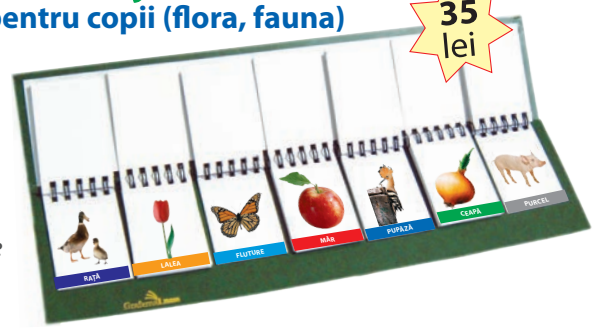

«Magia Literelor», «Magia Cifrelor» şi «Poenița verde» sunt jocuri propuse copiilor cu vârsta între 4–10 ani.

Consiliul raional Hâncești • Direcția Cultură și Turism • Casa raională de Cultură

Fanfara Hânceşti

Valeriu Vlas,
conducător artistic

PROIECT 2012 **AFIŞE PENTRU COLECTIVE ARTISTICE (ACA)**

REALITĂȚI CULTURALE: RAIONUL HÂNCEŞTI